

CRNA GORA

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

**IZVJEŠTAJ O RADU I STANJU U UPRAVNIM OBLASTIMA IZ NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA
VANJSKIH POSLOVA ZA 2022. GODINU**

Podgorica, 24. april 2023. godine

SADRŽAJ

REZIME	4
I UVOD	9
II DJELOKRUG I ORGANIZACIJA RADA	9
III REALIZACIJA PROGRAMA RADA VLADE ZA 2022. GODINU	11
IV IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA	12
1. GENERALNI DIREKTORAT ZA BILATERALNE POSLOVE	12
1.1. Saradnja sa susjednim zemljama.....	12
1.2. Saradnja sa državama Evrope.....	14
1.3. Saradnja sa državama Evroazije.....	15
1.4. Saradnja sa državama Sjeverne i Južne Amerike.....	17
1.5. Saradnja sa državama Afrike, Bliskog istoka, Azije, Pacifika i Australije.....	18
2. GENERALNI DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I KULTURNU DIPLOMATIJU	20
2.1. Ekonomska diplomatija.....	21
2.2. Kulturna diplomatija i promocija.....	21
2.3. Razvojna saradnja i humanitarna pomoć.....	22
3. GENERALNI DIREKTORAT ZA MULTILATERALNE POSLOVE	22
3.1. Ujedinjene nacije (UN).....	22
3.1.1. Bezbjednost, razoružanje, neproliferacija i kontrola spoljne trgovine oružjem.....	23
3.1.2. Sistem UN-a u Crnoj Gori.....	26
3.1.3. Zdravlje, životna sredina, ekonomska pitanja.....	27
3.1.4. Ljudska prava	27
3.1.5. Organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO).....	28
3.2. Savjet Evrope (SE) i Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS).....	28
3.3. Regionalne i druge međunarodne organizacije.....	30
4. GENERALNI DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNO PRAVNE POSLOVE	35
4.1. Međunarodni ugovori.....	35
4.2. Restriktivne mjere i međunarodno javno pravo.....	38
4.3. Analitika.....	39
5. GENERALNI DIREKTORAT ZA EVROPSKU UNIJU	39

6. GENERALNI DIREKTORAT ZA NATO I POLITIKU BEZBJEDNOSTI.....	41
6.1. Sprovođenje političkih prioriteta – Crna Gora članica NATO.....	41
6.2. Učešće u regionalnim bezbjednosnim inicijativama i bezbjednosnim konferencijama.....	43
6.3. Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama i bilateralni sastanci sa zvaničnicima NATO-a.....	44
6.4. Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva u NATO.....	45
7. GENERALNI DIREKTORAT ZA KONZULARNE POSLOVE I SARADNJU SA ISELJENIŠTVOM.....	46
7.1. Međunarodna pravna pomoć i opšti konzularni poslovi.....	46
7.2. Saradnja sa iseljeništvom, pasoško vizni poslovi i počasni konzuli.....	47
7.3. Vizna politika, preleti i tranzit.....	48
V DIPLOMATSKA AKADEMIJA.....	48
VI SEKRETARIJAT.....	50
6.1. Normativno-pravni okvir.....	50
6.2. Kadrovski poslovi.....	51
6.3. Slobodan pristup informacijama.....	51
6.4. Drugostepeni postupak.....	51
6.5. Finansije.....	51
6.6. Javne nabavke.....	53
6.7. Informacioni sistemi.....	53
VII OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA.....	55

REZIME

U 2022. godini koju je na unutrašnjem i vanjskopolitičkom planu obilježila neuobičajena promjenljivost i neizvjesnost, Ministarstvo vanjskih poslova je nastojalo, i u najvećoj mjeri uspjelo da, dosljednim zagovaranjem i realizacijom definisanih ciljeva i preuzetih obaveza, doprinese ostvarivanju dobrosusjedske i regionalne saradnje i međunarodne podrške za nastavak integracije u Evropsku uniju i potvrđivanju naše uloge aktivnog sudionika u evroatlantskom političkom i bezbjednosnom prostoru, kroz članstvo u Sjevernoatlantskom savezu, što su bili i ostali ključni ciljevi vanjske politike Crne Gore.

Nakon višegodišnje vojne agresije na južne i jugoistočne djelove suverene i susjedne Ukrajine, ruska je država, 24. februara, pokrenula sveopštu vojnu agresiju u namjeri da okupira i anektira nove teritorije. Vojna agresija, bez presedana na evropskom kontinentu od Drugog svjetskog rata, rezultirala je sa osam hiljada civilnih žrtava, 16 miliona interno raseljenih i izbjeglih lica, mahom u susjedne države centralne i istočne Evrope. Zajednička vanjska i bezbjednosna politika Evropske unije preko noći je postala njena najkonsekventnija politika, a pridruživanje Crne Gore njenim odlukama i njihova primjena, jedan od ključnih pokazatelja naše privrženosti temeljnim vrijednostima demokratije, vladavine prava i zakona, ljudskih prava i sloboda. Odlukama da među prvim državama omogući boravak i zaštitu ukrajinskim izbjeglicama, da osudi rusku ilegalnu agresiju i okupaciju u Ujedinjenim nacijama, Savjetu Evrope, Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju i drugim regionalnim formatima, vanjska je politika afirmisala poziciju Crne Gore kao važnog činioca jedinstvenog evroatlantskog odgovora na kršenje međunarodnog prava i podrivanje poslijeratnog bezbjednosnog poretka na evropskom kontinentu.

Ministarstvo je imalo važnu ulogu u pridobijanju podrške vlada Francuske i Slovenije da, u konkurenciji svih država regiona, sjedište Zapadnobalkanskog centra za sajber kapacitete (WB3C) bude u Crnoj Gori. Ispravnost ovog zalaganja potvrđena je nakon sajber napada na vladinu informatičku infrastrukturu u avgustu, koji je za posljedicu imao višemjesečnu obustavu informatičkih usluga i sredstava sa znatnom direktnom i indirektnom štetom. Pokazalo se da državne institucije ne raspolažu potrebnim ljudskim i tehničkim kapacitetima koji bi omogućili bezbjedan informatički sistem u javnom sektoru. Stoga je očekivanje da će Centar, pored središta ekspertize za region, postati i važan oslonac za domaće institucije u procesu njihove digitalne transformacije i osavremenjivanja.

Crna Gora je, u julu mjesecu, preuzela jednogodišnje predsjedavanje Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECp), najznačajnijoj političkoj platformi za regionalnu saradnju čije je izvršno tijelo Savjet za regionalnu saradnju (RCC). Vlada je tada usvojila sedam prioriternih oblasti u nastojanju da se u središte aktivnosti predsjedavanja stave, za region, najzahtjevnija pitanja i adresiraju kroz širi prekogranični pristup, kao i da se, kroz njih, aspiranti iz regiona podrže na putu evropske integracije. Među prioritete teme uvrštene su borba protiv korupcije, organizovanog kriminala i trgovine ljudima; jačanje ljudskih prava; jačanje nezavisnosti institucija i medijskih sloboda i saradnja sa

organizacijama civilnog društva; mjere rane integracije u Evropsku uniju i Zajedničko regionalno tržište; zelena tranzicija i jačanje otpornosti zdravstvenih sistema.

Značajni rezultati ostvareni su i u okviru Berlinskog procesa, potpisivanjem tri sporazuma o mobilnosti putnika i radne snage među državama zapadnog Balkana kao i Deklaracije sa telekomunikacionim operaterima iz Evropske unije za smanjenje cijena usluge rominga za države zapadnog Balkana.

U saradnji sekretarijata Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), Transportne zajednice i Savjeta za regionalnu saradnju uspostavljeni su tzv. plavi i zeleni koridori između Crne Gore, Italije i Albanije (Bar-Bari i Drač-Ankona) i između Crne Gore, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Inicijalno osmišljeni u cilju olakšanja transporta medicinske opreme, hrane i lijekova između zemalja zapadnog Balkana tokom pandemije, koridori su stavljeni u funkciju nesmetanog ukupnog prometa roba unutar regiona i između regiona i Evropske unije.

Kao rezultat ekonomskog dijaloga sa Sjedinjenim Američkim Državama, organizovana je trgovinska misija američke vlade, prva u regionu u posljednjih dvadeset godina i prva u Crnoj Gori. Fokusirana na dva, za našu zemlju strateški važna sektora, informaciono-komunikacione tehnologije i čiste tehnologije, misija je kao prvi konkretni rezultat dala potpisivanje ugovora američke kompanije „UGT Renewables“ sa Elektroprivredom Crne Gore. Ugovor predviđa zajednički razvoj projekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kao i za skladištenje energije.

Crna Gora je u protekloj godini započela dvogodišnji mandat u Savjetu za ljudska prava Ujedinjenih nacija, po drugi put od obnove nezavisnosti, što je potvrda naše posvećenosti zaštiti i promociji ljudskih prava, te nastojanja da, pored napora koje ulažemo kroz nacionalne politike, pružimo doprinos afirmaciji ljudskih prava i na međunarodnom planu. Izbor u ovo važno tijelo izraz je i povjerenja međunarodne zajednice i priznanje rezultata ostvarenih tokom prethodnog mandata, posebno u dijelu zalaganja za integraciju dimenzije ljudskih prava u sve aspekte rada Ujedinjenih nacija. Sve oblasti koje su u fokusu našeg članstva u ovom tijelu bile su predmet tri redovna zasjedanja Savjeta u 2022. Aktivnosti Savjeta u prvoj godini našeg mandata bila su, međutim, i u znaku ruske vojne agresije na Ukrajinu, koja je dovela do humanitarne krize širokih razmjera, uključujući sumnje na kršenje ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava i ratne zločine. U kontekstu ruske agresije, Crna Gora je u Savjetu podržala ili kosponsorisala debate, specijalne sesije i događaje o stanju, posljedicama i pogoršanju stanja ljudskih prava.

Ministarstvo vanjskih poslova je, zajedno sa Ministarstvom ljudskih i manjinskih prava, koordiniralo izradu Nacionalnog izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija za period 2018-2022. Izvještaj prikazuje ostvareni napredak u realizaciji preporuka dobijenih u okviru trećeg ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Savjeta UN za ljudska prava i rezultat je nacionalnih konsultacija u kojima su učestvovali organi državne uprave (ministarstva i organi uprave, sudstvo i tužilaštvo), institucija zaštitnika ljudskih prava, radna tijela Skupštine, nevladine organizacije i UN sistem u Crnoj Gori. Rezultati Izvještaja, u okviru 17 tematskih oblasti, ukazuju na izazove i obaveze koje je neophodno ispuniti kako bi se ojačao sistem zaštite i

uživanja ljudskih prava i sloboda, u skladu sa najvišim vrijednostima demokratije i načelima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija, Univerzalnoj deklaraciji i međunarodnopravnim dokumentima u ovoj oblasti.

Ministarstvo vanjskih poslova bilo je posvećeno definisanju, sprovođenju i koordinaciji aktivnosti koje su za cilj imale implementaciju političkih prioriteta i nastavak profilisanja Crne Gore kao pouzdane i odgovorne NATO članice. Tokom 2022, Crna Gora je predsjedavala Američko-jadranskoj povelji (A5), drugi put u statusu članice NATO, odnosno četvrti put od osnivanja ove inicijative. Promocija evroatlantske perspektive strateški važnog regiona zapadnog Balkana bila je jedan od prioriteta crnogorskog predsjedavanja koje se odvijalo u izazovnim političkim i bezbjednosnim uslovima u Evropi. Ambiciozan i intenzivan program, koji je uspješno sproveden pod crnogorskim predsjedavanjem, dokaz je da Povelja ostaje relevantan i dragocjen mehanizam za promovisanje evroatlantske i evropske agende na zapadnom Balkanu. Kao država koja, iz sopstvenog iskustva, svjedoči koristima politike otvorenih vrata, u najširem smislu, od snaženja bezbjednosti i stabilnosti, do unapređenja demokratskih institucija i vladavine prava, kao i ekonomskog razvoja, podstaknutog percepcijom zemlje kao sigurne i poželjne investicione destinacije, principijelno podržavamo NATO politiku otvorenih vrata, kao i suvereno pravo država da odlučuju o članstvu u bezbjednosnim organizacijama. Na fonu ovog opredjeljenja, posebna pažnja se posvećuje zemljama aspirantima iz regiona ali i ostalim aspirantima, što potvrđuje i rana ratifikacija zakona o potvrđivanju protokola o pristupanju Švedske i Finske Sjevernoatlantskom ugovoru. Ovakav pristup reflektovan je i u odnosu prema zahtjevu Ukrajine za pridruživanje Alijansi po ubrzanoj proceduri, kroz potpisivanje, decembra 2022, zajedničke Deklaracije o evroatlantskoj perspektivi Ukrajine od strane predsjednika Vlade Crne Gore i predsjednika Ukrajine.

Odvijala se redovna komunikacija i saradnja sa Evropskom službom vanjskih poslova, kao i sa drugim institucijama i tijelima Evropske unije. Praćeni su i mehanizmi Evropske susjedske politike, kao i razvoj Evropske političke zajednice. Koordinisano je pridruživanje odlukama, pozicijama i izjavama Evropske unije što je za rezultat imalo potpunu usaglašenost sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom. Obezbijeđen je nesmetan rad radne grupe za pregovaračko poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika. U domenu evropske integracije organizovan je veći broj sastanaka koji su održani u Podgorici, gdje je, u julu mjesecu, prvi put u jednoj državi kandidatu, održan sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, kojem su kopredsjedavali potpredsjednik Evropske komisije i visoki predstavnik za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku i predsjednik Vlade Crne Gore.

Iz domena međunarodnopravnih poslova, najvažniji segment rada odnosio se na pripremanje predloga odluka o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera i stvaranje normativno-pravnog osnova za njihovu implementaciju na nacionalnom nivou, te usklađivanje predloga odluka sa pravnom tekovinom EU i saradnju sa organima državne uprave i pravnim licima nadležnim za primjenu restriktivnih mjera.

Ministarstvo je u 2022. obradilo oko 17.000 predmeta u oblastima međunarodne pravne pomoći, opštih konzularnih poslova, saradnje sa iseljeništvom, pasoško-viznih poslova, rada počasnih konzula, vizne politike, preleta i tranzita.

Posebna pažnja je posvećena jačanju kapaciteta zaposlenih u službi vanjskih poslova. Profesionalna i kompetentna diplomatska služba najvažniji je preduslov za efikasnije i efektivnije ostvarivanje svih naših prioriteta, ali i za nesmetano i konzistentno zastupanje naših vanjskopolitičkih interesa i u uslovima unutrašnjih fluktuacija koje proizilaze iz demokratskog i političkog sazrijevanja zemlje. Kao rezultat ovih aktivnosti 50 odsto zaposlenih u službi vanjskih poslova, uz posebnu pažnju na rodni balans, pohađalo je bar jedan program usavršavanja u organizaciji Diplomatske akademije ili u okviru programa međunarodne saradnje. Održana je 15. Ljetnja škola za mlade diplomate „Gavro Vuković“, posvećena ulozi i značaju diplomatije u sprečavanju konflikata, očuvanju mira i promociji prosperiteta, a okupila je 85 profesionalaca međunarodnih odnosa iz 32 države. Usvajanjem Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita za pripravnike koji se stručno osposobljavaju za rad na diplomatsko-konzularnim poslovima, kreirane su zakonske pretpostavke za organizovanje ispita za pripravnike, a što je preduslov za zapošljavanje pripravnika u skladu sa Zakonom o vanjskim poslovima i usvojenim Planom zapošljavanja pripravnika.

Od ukupno 38 diplomatsko-konzularnih predstavništava, u izvještajnom periodu 23 dkp-a bila su pokrivena na nivou otpravnika poslova. Iako je ovo imalo uticaja na prohodnost aktivnosti predstavništava, imajući u vidu simboličko pokriće, koje, predajom akreditivnih pisama, ambasador dobija za svoj rad sa nivoa šefa i države predstavljanja i države prijema, naše su diplomate i u ovim uslovima uspjele da odgovore na osnovne potrebe i obaveze iz domena njihovog rada. Ovo potvrđuje da je naša diplomatska služba, najvećim dijelom, izrasla u osposobljen i pouzdan sistem, sa kojim država može i treba i ubuduće da računa kao sa glavnim nosiocem našeg vanjskopolitičkog djelovanja.

U izvještajnom periodu realizovana je odluka Vlade iz 2018. o otvaranju Ambasade Crne Gore u Kraljevini Nizozemskoj, sa sjedištem u Hagu.

Ministarstvo vanjskih poslova je u 2022. raspolagalo budžetom u iznosu od 16.800.266,44€, nakon izvršenih preusmjeravanja budžet za 2022. iznosio je 17.595.124,45€ i realizovano je 15.816.245,97 €. Pripremljen je i objavljen Plan javnih nabavki, u zakonskom roku, a sve procedure obavljane su u skladu sa normativnim aktima. Polugodišnji i godišnji izvještaji o sprovedenim javnim nabavkama, kao i evidencija o sukobu interesa, odnosno kršenju antikorupcijskog pravila za 2022. u zakonskom je roku dostavljena nadležnom organu.

Pripremljena je Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu, kao i Kadrovski plan i Izmjene kadrovskog plana što je rezultiralo objavljivanjem 21 oglasa posredstvom Uprave za ljudske resurse. Objavljena su i sprovedena 22 interna oglasa za raspoređivanje u diplomatsko-konzularna predstavništva. Takođe, utvrđen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i donešena su rješenja o raspoređivanju i zaradama svih

državnih službenika i namještenika, kao i drugi poslovi iz ove nadležnosti. Ministarstvu je podnijeto 35 zahtjeva za slobodan pristup informacijama u kojima je postupljeno u zakonskom roku.

I UVOD

U skladu sa članom 49 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 49/22, 52/22, 56/22, 82/22, 110/22, I 139/22) Ministarstvo vanjskih poslova je pripremilo Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz njegove nadležnosti. Izveštaj sadrži pregled realizovanih aktivnosti i najvažnije ostvarene rezultate u domenu vanjske politike u protekloj godini. U prvom dijelu Izveštaja, nakon opisa djelokruga rada i organizacione strukture Ministarstva vanjskih poslova, pruža se uvid u stepen realizacije obaveza iz Programa rada Vlade za 2022. i daje pregled najvažnijih aktivnosti organizacionih jedinica koje u najvećem dijelu definišu, koordiniraju i usmjeravaju rad Ministarstva. Naime, u nadležnim direktoratuima i drugim organizacionim jedinicama, sačinjen je osvrt na rezultate koji su postignuti u cilju:

- unaprjeđenja bilateralne saradnje sa susjednim zemljama, državama članicama Evropske unije i NATO, te intenziviranja sveukupnih odnosa sa državama Bliskog istoka, Azije, Afrike i Amerike;
- učešća u međunarodnim organizacijama, zastupanja državnih interesa i stavova o važnim pitanjima od regionalnog i globalnog značaja;
- pridobijanja podrške institucija Evropske unije i njenih država članica za nastavak reformi koje će dovesti do napretka u pristupnim pregovorima sa EU;
- daljeg profilisanja Crne Gore kao odgovorne i pouzdane članice NATO-a;
- afirmacije ekonomske i kulturne diplomatije kao važnog segmenta u promociji Crne Gore kao atraktivne investicione destinacije;
- usklađivanja vizne politike sa politikom EU;
- zaključivanja međunarodnih ugovora i administrativnih sporazuma, kao i blagovremenog praćenja i primjene odluka o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera;
- tehničkog osavremenjivanja informacionog sistema Ministarstva;
- profesionalnog i stručnog usavršavanja službenika Ministarstva.

II DJELOKRUG I ORGANIZACIJA RADA

Ministarstvo vanjskih poslova vrši poslove uprave koji se odnose na: predstavljanje Crne Gore u odnosima sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim međunarodnim institucijama, kao i sa njihovim predstavništvima u Crnoj Gori; komunikaciju i koordinaciju drugih organima sa diplomatskim i drugim predstavništvima država i misija međunarodnih organizacija u Crnoj Gori; diplomatsko-konzularne poslove i druge stručne poslove koji se odnose na ostvarivanje političkih, ekonomskih, kulturno-informativnih i drugih odnosa sa drugim državama i međunarodnim organizacijama; vizni sistem; predlaganje Vladi vanjske politike i priznavanja država, kao i uspostavljanje i prekid diplomatskih i konzularnih odnosa sa drugim državama; predlaganje Vladi učlanjenja, odnosno učešća Crne Gore u međunarodnim organizacijama i integracijama, kao i drugih oblika multilateralne saradnje; realizaciju strateških spoljnopolitičkih prioriteta (regionalna saradnja, evropske integracije, unapređenje bilateralnih odnosa, saradnja na multilateralnom planu); koordinaciju aktivnosti u saradnji sa drugim nadležnim organima u pogledu obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u Sjeverno-atlantskom savezu; izdavanje diplomatskih i službenih pasoša i

vođenje evidencije; zaštitu interesa Crne Gore, njenih državljana i pravnih lica u inostranstvu; saradnju sa iseljenicima i njihovim organizacijama; analiziranje i procjenjivanje razvoja regionalnih i međunarodnih odnosa i dešavanja, naročito u oblasti vanjske i bezbjednosne politike; analiziranje međunarodnog položaja Crne Gore, bilateralnih odnosa sa drugim državama, informacije stranih medija koje se odnose na Crnu Goru i aktivnosti u međunarodnim organizacijama, kao i informacije i analize specijalizovanih instituta i institucija; promociju ekonomskih interesa Crne Gore u inostranstvu; ekonomsku diplomatiju, koordinaciju i unapređenje međunarodne ekonomske saradnje; koordinaciju promocije spoljne trgovine i prezentacije ekonomskih interesa Crne Gore, radi privlačenja direktnih stranih investicija; podsticanje internacionalizacije crnogorske privrede; koordinaciju i učestvovanje u zaključivanju bilateralnih i multilateralnih ekonomskih i investicionih sporazuma; iniciranje, koordinaciju i učestvovanje u radu mješovitih komisija za ekonomsku saradnju; koordinaciju saradnje sa međunarodnim organizacijama; koordinaciju i komunikaciju sa resornim ministarstvima i ostalim domaćim i stranim partnerima u cilju zaštite, valorizacije i promocije ekonomskih interesa Crne Gore u inostranstvu; koordinaciju međunarodne razvojne i humanitarne pomoći; unapređenje saradnje u oblasti kulture, obrazovanja i sporta u međunarodnim odnosima; pripremu predloga zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti vanjskih poslova, davanje mišljenja na predloge zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja u vezi sa vanjskim poslovima; vršenje poslova u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaključivanje i izvršavanje međunarodnih ugovora i drugim propisima ili međunarodnim ugovorima; predlaganje Vladi postavljanja i opoziva šefova diplomatsko-konzularnih predstavništava; učešće u poslovima vezanim za akreditaciju zvaničnih predstavnika drugih država i međunarodnih organizacija u Crnoj Gori; učešće u organizaciji i realizaciji zvaničnih i drugih međunarodnih posjeta na državnom nivou, uključujući i posjete delegacija i poslanika Skupštine Crne Gore; učešće u pripremanju za učešće crnogorskih predstavnika na međunarodnim pregovorima i sastancima; pripremu i davanje mišljenja o pitanjima iz međunarodnog prava; razgraničenje Crne Gore sa susjednim državama, u saradnji sa drugim nadležnim organima; pripremu i čuvanje dokumentacije o državnoj granici u skladu sa zakonom kojim se uređuje granična kontrola; sprovođenje postupka sticanja, održavanja, raspolaganja i otuđivanja pokretne i nepokretne imovine u inostranstvu koja je neophodna za rad diplomatsko-konzularnih predstavništava; prikupljanje i čuvanje dokumentacije o vanjskoj politici Crne Gore, podsticanje naučnoistraživačkog rada i obrazovanja u oblasti vanjske politike i međunarodnih odnosa; organizaciju, održavanje i zaštitu sistema informatičkih, telekomunikacijskih, kurirskih i drugih veza sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima i drugim informacionim sistemima, u saradnji sa drugim nadležnim organima; obezbjeđenje diplomatsko-konzularnih predstavništava i zaposlenih u njima, u saradnji sa drugim nadležnim organima; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Strukturu Ministarstva vanjskih poslova, prema važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, od 18. avgusta 2022, čine sljedeće organizacione jedinice:

- **Generalni direktorat za bilateralne poslove** u okviru koga su: Direkcija za susjedne zemlje, Direkcija za Evropu, Direkcija za Evroaziju, Direkcija za Sjevernu i Južnu Ameriku, Direkcija za Afriku, Bliski istok, Aziju, Pacifik i Australiju;
- **Generalni direktorat za ekonomsku i kulturnu diplomatiju** u okviru koga su: Direkcija za ekonomsku diplomatiju, Direkcija za kulturnu diplomatiju i promociju i Direkcija za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć;
- **Generalni direktorat za multilateralne poslove** u okviru koga su: Direkcija za Ujedinjene nacije, Direkcija za Organizaciju za evropsku bezbjednost i saradnju i Savjet Evrope i Direkcija za regionalne i druge međunarodne organizacije;

- **Generalni direktorat za međunarodno pravne poslove** u okviru koga su: Direkcija za međunarodne ugovore, Direkcija za restriktivne mjere i međunarodno javno pravo i Direkcija za analitiku;
- **Generalni direktorat za Evropsku uniju** u okviru koga su: Direkcija za politička pitanja Evropske unije i Direkcija za evropsku susjedsku politiku i saradnju sa državama članicama;
- **Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti** u okviru koga su: Direkcija za NATO, Direkcija za politiku bezbjednosti i Direkcija za registar tajnih podataka;
- **Generalni direktorat za konzularne poslove i saradnju sa iseljeništvom** u okviru koga su: Direkcija za međunarodnu pravnu pomoć i opšte konzularne poslove, Direkcija za saradnju sa iseljeništvom, pasoško vizne poslove i počasne konzule i Direkcija za viznu politiku, prelete i tranzit;
- **Kabinet ministra** u okviru koga je Biro za odnose sa javnošću;
- **Generalni inspektorat;**
- **Diplomatska akademija;**
- **Diplomatski protokol;**
- **Služba za unutrašnju reviziju;**
- **Sekretarijat** u okviru koga su: Odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima, Odjeljenje za opšte pravne poslove, Odjeljenje za normativno pravne poslove, Odjeljenje za upravljanje informacionim sistemima, Služba za poslove finansija, računovodstva i javnih nabavki, Biro za javne nabavke, Biro za poslove finansija i računovodstva i Služba za administrativno - tehničke poslove;
- **Diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu** – ambasade, misije pri međunarodnim organizacijama, konzularna predstavništva.

III REALIZACIJA AKTIVNOSTI PROGRAMA RADA VLADE ZA 2022. GODINU

Ministarstvo vanjskih poslova je u skladu sa Programom rada Vlade za 2022. imalo 9 obaveza, od čega 2 u normativnom (nerealizovane), i 7 obaveza u tematskom dijelu (4 realizovane i 3 nerealizovane), što čini 44% realizacije ukupno predviđenih aktivnosti za prethodnu godinu.

Realizovano

(tematski dio):

- Izrada programa predsjedavanja Procesom saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECp) 2022-2023. (III kvartal)
- Učešće u radu Savjeta Ujedinjenih nacija za ljudska prava u periodu 2022-2024. (III i IV kvartal)
- Predsjedavanje regionalnom inicijativom Američko-jadranska povelja (A5) (I-IV kvartal)
- Organizovanje XV Ljetnje škole za mlade diplomate „Gavro Vuković“ (III kvartal)

Nerealizovano:

(tematski dio)

- Priprema kandidature Crne Gore za članstvo u Savjetu bezbjednosti u periodu 2026-2027: Realizovan je određen broj aktivnosti od značaja za povećanje podrške kandidaturi Crne Gore, ali je sistemski pristup u pripremi kampanje izostao. U toku su konsultacije na nivou

Ministarstva sa ciljem obezbjeđivanja potrebnih kapaciteta i resursa od značaja za sistemski nastavak aktivnosti.

- Pripremanje predloga Strategije vanjske politike Crne Gore 2023-2026: U toku su konsultacije na nivou Ministarstva oko procesa izrade predloga strategije.
- Donošenje Odluke o otvaranju Ambasade Crne Gore u Državi Izrael: Donošenje odluke kasni zbog potrebe uspostavljanja potpunog funkcionisanja postojeće diplomatsko-konzularne mreže.

(normativni dio)

- Utvrđivanje Predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o međunarodnim restriktivnim mjerama: Priprema zakona je u fazi nacрта koji je prošao javnu raspravu i prvo usaglašavanje sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Trenutno je u toku usaglašavanje sa resorima i drugo usaglašavanje sa Sekretarijatom, nakon čega će tekst biti poslat na mišljenje Evropskoj komisiji. Posebna pažnja tokom godine bila je usmjerena na donošenje odluka o primjeni međunarodnih restriktivnih mjera usklađenih sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, što je u određenoj mjeri usporilo rad na pripremi predloga zakona.
- Priprema Predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći: Priprema zakona je u fazi izrade nacрта.

IV IZVJEŠTAJ O RADU ORGANIZACIONIH JEDINICA

1. GENERALNI DIREKTORAT ZA BILATERALNE POSLOVE

Generalni direktorat za bilateralne poslove je i u toku 2022, u cilju realizacije ključnih prioriteta vanjske politike, nastavio sa sprovođenjem aktivnosti na planu snaženja regionalne, kao i saradnje sa EU i NATO članicama i državama Evroazije. Sadržajan politički dijalog sa državama partnerima nastavljen je kroz realizaciju brojnih dolaznih i odlaznih posjeta na visokom i najvišem nivou i održavanje bilateralnih konsultacija (Kosovo, Estonija, Jermenija). Dinamičnu saradnju sa SAD-om, pored redovnog političkog dijaloga, obilježili su i susreti radi stvaranja pretpostavki za unapređenje ekonomskih odnosa, pa je u protekloj godini upriličena prva trgovinska misija SAD-a. Izmijenjene geopolitičke okolnosti izazvane vojnom agresijom Rusije na Ukrajinu uticale su u znatnoj mjeri na aktivnosti ovog direktorata, kako u pogledu saradnje sa ovim zemljama, tako i intenziviranja komunikacije sa partnerskim i savezničkim državama.

1.1. Saradnja sa susjednim zemljama

Saradnja sa susjednim zemljama je u prethodnoj godini bila u fokusu vanjsko-političkih aktivnosti Ministarstva. Razvijanje dobrosusjedske i konstruktivne saradnje ostaje jedan od glavnih prioriteta naše države. Crna Gora nastavlja da daje svoj doprinos stabilnosti i evropskoj perspektivi regiona, te unapređenju političkog dijaloga na svim nivoima. Realizovane su dolazne i odlazne posjete

zvaničnika na visokom i najvišem radnom nivou i organizovano učešće naših zvaničnika na brojnim međunarodnim skupovima i forumima.

Dobrosusjedski odnosi i dinamična bilateralna saradnja sa Bosnom i Hercegovinom nastavljena je i u protekloj godini. Predsjednik Milo Đukanović se na marginama Samita EU-Zapadni Balkan u Tirani, 6. decembra 2022, susreo sa predsjedavajućom Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željkom Cvijanović. Unapređenje infrastrukturne i putne povezanosti između dvije zemlje je, kao i prethodne godine, bila prioritarna tema u odnosima dvije države. U tom kontekstu, Memorandum o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine potpisan je 22. decembra 2022.

Dinamičan politički dijalog sa Republikom Kosovo nastavljen je tokom 2022. kroz učestale posjete najviših zvaničnika dvije zemlje. Predsjednik Milo Đukanović boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti Kosovu od 18. do 19. maja 2022, tokom koje se susreo sa predsjednikom Skupštine Gljaukom Konjufcom i predsjednikom Vlade Aljbinom Kurtijem. Potpredsjednica Vlade i ministarka vanjskih poslova i dijaspore Kosova Donika Gervala Švarc boravila je 18. maja 2022. u radnoj posjeti Crnoj Gori, tokom koje se susrela sa mvp Rankom Krivokapićem. Održane su bilateralne političke konsultacije ministarstava vanjskih poslova, 12. jula 2022, u cilju sagledavanja mogućnosti unapređenja saradnje dvije države. Sporazum o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Kosova u kontekstu pristupanja EU stupio je na snagu 8. aprila 2022.

Sadržajni odnosi sa Republikom Srbijom tokom 2022. osnaženi su odličnom ekonomskom saradnjom, zajedničkim evropskim ciljevima i regionalnim kontekstom. Predsjednik Vlade Dritan Abazović boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti Srbiji 29. i 30. juna 2022, tokom koje se sastao sa predsjednikom Vlade Anom Brnabić, predsjednikom Aleksandrom Vučićem i predsjednikom Narodne skupštine Ivicom Dačićem. Predsjednik Vlade Dritan Abazović se na marginama 77. sjednice Generalne skupštine UN-a u Njujorku sastao sa predsjednikom Aleksandrom Vučićem.

Partnerski i saveznički odnosi sa Republikom Hrvatskom potvrđeni su redovnim susretima na visokom i najvišem nivou. Predsjednik Vlade Dritan Abazović boravio je u zvaničnoj posjeti Hrvatskoj 12. jula 2022, gdje se sastao sa najvišim hrvatskim državnim zvaničnicima. Mvp Ranko Krivokapić boravio je u radnoj posjeti Zagrebu, 12. septembra 2022, dok je ministar vanjskih i evropskih poslova Hrvatske boravio u radnoj posjeti Crnoj Gori 27-28. maja 2022.

Crna Gora i Republika Albanija su u prethodnoj godini nastavile da, kroz česte susrete zvaničnika na svim nivoima, rade na daljem unapređenju bilateralne saradnje, te definisanju smjernica za još bliže partnerstvo u ostvarivanju zajedničkih ciljeva u regionalnom, evropskom i evroatlantskom kontekstu. Predsjednik Vlade Dritan Abazović boravio je u Kijevu u junu 2022, zajedno sa predsjednikom Vlade Albanije Edijem Ramom. Dvojica premijera susreli su sa predsjednikom Ukrajine Volodimirom Zelenskim, kada je poslata jaka poruka podrške teritorijalnom integritetu Ukrajine i učlanjenju Ukrajine u EU. Premijeri Abazović i Rama sreli su se i na marginama inicijative samita Otvoreni Balkan u Ohridu, gdje su predstavili zajednički infrastrukturni projekat izgradnje mosta na rijeci Bojani.

Saradnju Crne Gore i Republike Sjeverne Makedonije tokom 2022. obilježio je dinamičan politički dijalog koji je doprinio daljem razvoju dobrih i prijateljskih odnosa. Predsjednik Sjeverne Makedonije Stevo Pendarovski boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, 12-13. aprila, prvi put od stupanja na dužnost. Ministar vanjskih poslova Bujar Osmani boravio je u Podgorici u decembru, učestvujući na A5 sastanku. Tokom svog boravka susreo se i sa predsjednikom Milom Đukanovićem.

1.2. Saradnja sa državama Evrope

Tokom 2022. unaprijeđen je politički dijalog kroz realizaciju dolaznih i odlaznih posjeta na visokom i najvišem, kao i radnom nivou. Kada je riječ o posjetama crnogorskih zvaničnika, predsjednik Crne Gore boravio je u prvoj zvaničnoj audijenciji kod kralja Filipa od Belgije. Tom prilikom, susreo se sa predsjednikom Vlade Belgije Aleksandrom De Kroom i predsjednicom Donjeg doma Parlamenta Belgije Elijan Tilije. Predsjednik Milo Đukanović boravio je u uzvratnoj, zvaničnoj posjeti Republici Poljskoj i imao susrete sa predsjednikom Vlade Mateušem Moravjeckim, kao i sa čelnicima oba doma poljskog Parlamenta. U pitanju je prva zvanična posjeta Poljskoj od obnavljanja crnogorske nezavisnosti. Predsjednik Crne Gore je, na poziv češkog predsjednika Miloša Zemana, boravio u zvaničnoj posjeti Češkoj, kada se sastao i sa predsjednikom Vlade Petrom Fialom, predsjednicima oba doma češkog Parlamenta, te ministrom vanjskih poslova Janom Lipavskim. Predsjednik Crne Gore boravio je u zvaničnoj posjeti Grčkoj, što je prva posjeta toj državi od sticanja nezavisnosti. Tokom posjete, sastao se sa predsjednicom Grčke Katarinom Sakelaropulu, predsjednikom Vlade Kirjakosom Micotakisem i predsjednikom Parlamenta Konstatinosom Tasulasom. Predsjednik Crne Gore boravio je u radnim posjetama Njemačkoj kojom prilikom je imao susret sa predsjednikom Frankom Valterom Štajnmajerom i Italiji na poziv predsjednika Serđa Matarele.

Predsjednik Vlade Dritan Abazović je po formiranju 43. Vlade Crne Gore prvu zvaničnu posjetu nekoj od EU zemalja učinio Austriji, dok je realizovana i zvanična posjeta Svetoj Stolici, kojom prilikom su organizovani susreti sa papom Franjom, državnim sekretarom kardinalom Pjetrom Parolinom i sekretarom za odnose sa državama i međunarodnim organizacijama mons. Polom Galagerom.

U dijelu dolaznih posjeta na najvišem nivou, drugom zvaničnom posjetom Crnoj Gori predsjednika Bugarske Rumena Radeva nastavljen je frekventan bilateralni politički dijalog. Tokom zvanične posjete Crnoj Gori predsjednik Republike Kipar Nikos Anastasiades se susreo sa predsjednikom Đukanovićem i predsjednikom Vlade Zdravkom Krivokapićem. Predsjednik Republike Slovenije Borut Pahor boravio je u posjeti Crnoj Gori radi učešća na 2BS Forumu, kojom prilikom je imao susret sa predsjednikom Crne Gore. Predsjednik Vlade Kraljevine Španije Pedro Sančez boravio je u zvaničnoj posjeti u okviru posjeta regionu zapadnog Balkana, tokom koje se sastao sa predsjednikom Đukanovićem i predsjednikom Vlade Abazovićem. Radna posjeta predsjednice Vlade Finske Sane Marin bila je prva posjeta na tom nivou.

Po mandatu visokog predstavnika EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti Žozepa Borelja, u Podgorici je boravila.mvp Slovenije Tanja Fajon i ministar za evropske i međunarodne poslove Austrije Aleksandar Šalenberg, kojom prilikom su imali odvojene sastanke sa predsjednikom Crne Gore, predsjednicom Skupštine i predsjednikom Vlade.

Realizovani su i brojni susreti na marginama međunarodnih samita i konferencija, od kojih se izdvajaju susreti predsjednika Crne Gore sa kancelarom Njemačke, u Tirani i Pragu; premijerom Nizozemske, u Tirani; austrijskim kancelarom u Briselu, premijerom Letonije, u Pragu; predsjednicom Republike Slovačke, u Bratislavi; predsjednikom Vlade Slovenije, u Madridu; slovenačkim predsjednikom, u Solunu. Predsjednik Vlade Abazović sreo se sa predsjednikom Vlade Bugarske; premijerom Luksemburga; predsjednikom Poljske i predsjednikom Estonije, u Davosu. Predsjednik Vlade Krivokapić sreo se sa britanskim premijerom, u Londonu i predsjednicima vlada Bugarske i Rumunije, u Sofiji.

Predsjednik Đukanović je uzeo učešće na Samitu Brdo-Brioni procesa. Predsjednik Vlade Abazović je učestvovao na petoj ediciji Pariskog mirovnog foruma, kojom prilikom je imao i neformalni susret sa predsjednikom Francuske.

Kada je riječ o aktivnostima ministara vanjskih poslova, Ranko Krivokapić boravio je u radnoj posjeti Italiji. Osim zvanične posjete predsjedavajućeg OEBS-u i.mvp Poljske Zbignjev Raua, Crnu Goru su posjetili i šefovi diplomatija Slovačke Korčok, Letonije Rinkevičs, Grčke Dendijas, kao i ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske Sijarto.

Upriličeni su brojni razgovori na marginama, poput susreta Ranka Krivokapića sa predsjednikom Vlade Nizozemske Markom Ruteom u Madridu,.mvp Nizozemske Vopkeom Ukstrom u Njujorku,.mvp Njemačke Analenom Berbok u Berlinu, austrijskim.mvp Aleksanderom Šalenbergom na marginama Bledskog strateškog foruma, slovenačkom.mvp Tanjom Fajon u Solunu,.mvp Mađarske Peterom Sijartom u Budvi i Torinu, šefom diplomatije Finske Pekom Havistom u Madridu,.mvp Islanda Thórdís Kolbrún u Njujorku, šeficom diplomatije Estonije Evom-Mariom Liimets u Torinu,.mvp Italije Di Majom u Berlinu, zatim.mvp Đorđa Radulovića sa šefovima diplomatija Nizozemske Vopkeom Ukstrom, Švedske An Linde, Finske Pekom Havistom i Češke Janom Lipavskim Briselu, te irskim ministrom vanjskih poslova i odbrane Sajmonom Kovinijem u Dablinu. Mvp Đorđe Radulović učestvovao je, u *online* formatu, na ministarskom sastanku Koalicije za slobodu medija, koji je održan na marginama Globalne konferencije za slobodu medija, u organizaciji MVP i Instituta za ljudska prava Estonije.

U okviru posjete Crnoj Gori, prvi zamjenik ministra vanjskih poslova Češke i izaslanik češkog predsjedavanja Savjetu EU Martin Dvoržak imao je odvojene susrete sa predsjednikom Milom Đukanovićem i potpredsjednicom Vlade i ministarkom evropskih poslova Jovanom Marović. Specijalni izaslanik Vlade Njemačke za zapadni Balkan Manuel Saracin imao je susrete sa predsjednikom Crne Gore i predsjednikom Vlade Abazovićem.

Tokom prethodne godine, u Podgorici, upriličene su druge bilateralne konsultacije sa Estonijom.

Kraljevina Španija je otvorila Diplomatsku kancelariju u Podgorici na čelu sa privremenim otpravnikom poslova Manuelom Duranom Himenes-Rikom, u susret predsjedavanju te zemlje Savjetu EU u drugoj polovini 2023.

U izvještajnom periodu realizovana je odluka Vlade iz 2018. o otvaranju Ambasade Crne Gore u Kraljevini Nizozemskoj, sa sjedištem u Hagu.

1.3. Saradnja sa zemljama Evroazije

Intenzivan politički dijalog sa Republikom Turskom nastavljen je i u 2022, najprije, učešćem potpredsjednika Vlade Dritana Abazovića na drugom Antalijskom diplomatskom forumu, u martu 2022, kao i brojnim razgovorima i susretima zvaničnika dviju zemalja. Među njima izdvajamo susrete:.mvp Krivokapića, na marginama Generalne skupštine UN-a 21. septembra 2022. u Njujorku, sa.mvp Čavušogluom, kada je potvrđeno prijateljstvo dvije zemlje i iskazana spremnost za nastavak dinamičnog političkog dijaloga, kroz uzajamne posjete. Dva ministra su se, prethodno, takođe, sreli na marginama Bledskog strateškog foruma 28. avgusta 2022, gdje su konstatovali značaj unaprjeđenja sveobuhvatnog ambijenta za snažniju ekonomsku saradnju. Predsjednik Vlade Abazović se, na marginama Samita Otvoreni Balkan u Beogradu, 2. septembra, sastao sa turskim.mvp Čavušogluom, tokom kojeg je konstatovano da postoji prostor za dalje unaprjeđenje privredne

saradnje dvije zemlje. Prethodnu godinu obilježio je i dijalog na najvišem nivou koji je, nakon razgovora dva predsjednika u maju 2022, zaokružen realizacijom radne posjete predsjednika Mila Đukanovića Turskoj koja predstavlja drugu posjetu na ovom nivou od obnove nezavisnosti Crne Gore.

U svim razgovorima obostrano je stavljen naglasak na ekonomsku saradnju, čiji zamah je potrebno nastaviti, imajući u vidu sve veće interesovanje turskih kompanija za privredne potencijale Crne Gore, ali i odlične rezultate na tom polju uprkos izazovima na globalnom planu, poput rata u Ukrajini i energetske krize. U 2022. nastavljena je odlična međuresorska saradnja dvije zemlje u oblasti prosvjete, sporta i mladih, zdravstva, kulture, unutrašnjih poslova, što je rezultiralo i velikim brojem posjeta i učešćem naših zvaničnika na raznim događajima u organizaciji turske strane.

U kontekstu odbrambenog rata i podrške Crne Gore, premijer Dritan Abazović boravio je u junu 2022. u dvodnevnoj posjeti Ukrajini, a u avgustu 2022. uzeo je učešće na Samitu šefova država i vlada Krimске platforme. Premijer Abazović susreo se u maju sa.mvp Ukrajine Dmitrom Kulebom, tokom učešća na Svjetskom ekonomskom forumu u Davosu. Mvp Ranko Krivokapić u maju 2022. susreo se sa ministrom vanjskih poslova Ukrajine na marginama neformalnog sastanka NATO ministara vanjskih poslova, te sa zamjenicom šefa diplomatije Eminom Džaparovom, na marginama Sjednice Komiteta ministara Savjeta Evrope. U decembru 2022. predsjednik Vlade Dritan Abazović i predsjednik Ukrajine Volodimir Zelenski potpisali su zajedničku Deklaraciju o evroatlantskoj perspektivi Ukrajine. Predsjednik Milo Đukanović pridružio se 2. oktobra Zajedničkoj izjavi predsjednika država NATO članica Centralne i Istočne Evrope o pokušaju Rusije da nezakonito anektira ukrajinske teritorije, a 10. oktobra se pridružio zajedničkoj izjavi predsjednika članica formata B9, koji osuđuju masovna bombardovanja i zahtijevaju od Rusije da obustavi napade na civile.

U protekloj godini nastavljen je trend snaženja sadržajnih i dinamičnih odnosa sa Republikom Azerbejdžanom, sa posebnim akcentom na ekonomsku saradnju. Na liniji iskazanog interesa za dalje afirmisanje saradnje u domenu turizma i energetike, zabilježena je intenzivna komunikacija između nadležnih resora dvije zemlje. Takođe, istaknuta je važnost što skorijeg povezivanja zemalja našeg regiona sa projektom Jadransko-jonskog gasovoda.

Na osnovu obostrano izraženog interesa za dalji razvoj bilateralnih odnosa, proteklu godinu je obilježio intenzivan dijalog Crne Gore i Gruzije u pogledu saradnje u oblasti evropske integracije. U julu 2022. zamjenik.mvp Gruzije Teimuraz Janjalia boravio je u radnoj posjeti našoj zemlji i, tom prilikom, sreo se sa predstavnicima MVP-a i MEP-a, što je rezultiralo uzvratnom posjetom državnog sekretara MEP-a Aleksandra Maškovića, u septembru 2022. Pored dijaloga u oblasti evropske integracije, izraženo je i veliko interesovanje gruzijske strane za snaženje saradnje u oblasti ekonomije i turizma, te održani razgovori sa predstavnicima nadležnih resora u pogledu uspostavljanja sezonskih i redovnih avio linija. Crna Gora je nastavila sa podrškom suverenitetu i teritorijalnom integritetu Gruzije unutar njenih međunarodno priznatih granica.

Intenzivan politički dijalog sa Republikom Jermenijom rezultirao je posjetom predsjednika Mila Đukanovića, u periodu od 26-27. maja 2022. Prve bilateralne konsultacije dviju zemalja održane su 12. maja 2022, kada je potpisan Memorandum o saradnji dva ministarstva vanjskih poslova. Premijer Dritan Abazović sastao se sa premijerom Republike Jermenije Nikolom Pašinjanom na marginama 40. Ministarske konferencije Frankofonije, u Tunisu.

Crna Gora i Republika Moldavija održale su i u 2022. kontinuitet redovnih političkih kontakata, a premijer Crne Gore Dritan Abazović susreo se sa predsjednicom Moldavije Majom Sandu u julu, na marginama međunarodne konferencije u Atini u organizaciji medijske grupacije „The Economist“.

U toku 2022. Crna Gora je intenzivirala saradnju sa zemljama Centralne Azije, prvenstveno sa Kirgistanom, Kazahstanom i Uzbekistanom. Shodno odlukama Vlade Crne Gore, ambasador Milorad Šćepanović predao je akreditivna pisma predsjednicima Uzbekistana i Kirgistana u julu, odnosno u novembru 2022, čime je i zvanično stupio na dužnost izvanrednog i opunomoćenog ambasadora u ovim dvijema zemljama, na nerezidentnoj osnovi.

U cilju daljeg razvoja prijateljskih veza i obostrano korisne saradnje, sa Uzbekistanom su nastavljeni razgovori o zaključivanju memoranduma o saradnji između dva ministarstva vanjskih poslova, čime će se kreirati normativni okvir za uspostavljanje saradnje u cilju daljeg produbljivanja odnosa, naročito u oblasti turizma i avio povezanosti dvije zemlje.

1.4. Saradnja sa državama Sjeverne i Južne Amerike

Crna Gora i Sjedinjene Američke Države su tokom 2022. nastavile da unaprijeđuju odnose na osnovama zajedničkih vrijednosti i savezništva u NATO. Politički dijalog se odvijao intenzivno i ogledao se kroz razmjenu posjeta. Mogućnosti za jačanje ekonomskih odnosa su takođe bili u fokusu, imajući u vidu da je prvi put Crnu Goru posjetila trgovinska misija SAD.

Pomoćnica državnog sekretara za evropska i evroazijska pitanja Karen Donfrid, boravila je u zvaničnoj posjeti 28. aprila, u pratnji zamjenika Gabrijela Eskobara. Susrela se sa predsjednikom Vlade Dritanom Abazovićem i predsjednikom Skupštine Danijelom Đurović. Zamjenik pomoćnika državnog sekretara za Evropu i Evroaziju Gabrijel Eskobar posjetio je Crnu Goru 15. decembra i imao sastanke sa predsjednikom Milom Đukanovićem i premijerom Dritanom Abazovićem. U kontekstu ekonomske saradnje, a kao nastavak komunikacije započete u okviru Ekonomskog dijaloga, realizovana je prva posjeta trgovinske misije SAD-a Crnoj Gori, 4. novembra 2022. koju je predvodio zamjenik pomoćnika sekretara za trgovinu Dejvid De Falko. Predstavnici trgovinske misije imali su susrete sa predsjednikom Crne Gore i delegacijom Vlade Crne Gore koju je predvodio predsjednik Vlade Dritan Abazović, a koju su činili ministri kapitalnih investicija Ervin Ibrahimović, ekonomskog razvoja i turizma Goran Đurović, javne uprave Maraš Dukaj i finansija Aleksandar Damjanović.

Usljed sajber napada na vladinu informatičku infrastrukturu, avgusta 2022, prepoznata je potreba za intenzivnijim jačanjem kapaciteta Crne Gore u oblasti sajber bezbjednosti, te je intenzivirana komunikacija usmjerena na ovu temu, a u cilju dobijanja ekspertske, tehničke i finansijske podrške američkih institucija. Data je nova dinamika realizaciji ranije pokrenutih inicijativa u pogledu bilateralne saradnje u oblasti nauke, tehnološke saradnje, ekologije, unutrašnjih poslova, finansija, turizma i prosvjete, te ponovljeno interesovanje za osnaživanje ugovorno-pravne osnove.

Sjedinjene Američke Države nastavile su sa podrškom razvoju kapaciteta Crne Gore za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije donacijama Upravi policije i organizovanjem obuka za policijske službenike. Nastavljena je odlična saradnja u domenu odbrane. Zamjenik komandanta američkih kopnenih snaga u Evropi i Africi, general-major Džozef Džarard, boravio je, 4. novembra, u radnoj posjeti Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore.

Nastavljen je politički dijalog sa Kanadom. Mvp Ranko Krivokapić je imao susret sa mvp Kanade Melani Džoli na marginama 77. zasjedanja Generalne skupštine UN-a. Pokrenuto je pitanje održavanja političkih konsultacija sa MVP Kanade, a posebno iskazana zainteresovanost za unaprjeđenje saradnje u domenu unutrašnjih poslova, oblasti zaštite i spašavanja.

U odnosu na Argentinu, započeti su pregovori o zaključivanju memoranduma o saradnji između ministarstava vanjskih poslova, na osnovu kojeg se planira održavanje političkih konsultacija.

U odnosima sa Federativnom Republikom Brazilom, pokrenuta je inicijativa za potpisivanje memoranduma o saradnji Diplomatske akademije sa Institutom „Rio Branco“, u domenu usavršavanja diplomata. U komunikaciji sa brazilskom stranom dogovoreno je održavanje političkih konsultacija u drugoj polovini 2023. Crnu Goru je 20. oktobra posjetio zamjenik ministra vanjskih poslova zadužen za Evropu, Bliski istok i Afriku, ambasador Da Nobrega.

1.5. Saradnja sa državama Afrike, Bliskog istoka, Azije, Pacifika i Australije

Slabljenje intenziteta pandemije u 2022, donijelo je povoljnije uslove za diplomatski dijalog, između ostalog i sa zemljama Afrike, Azije, Bliskog Istoka, Pacifika i Australije. Intenziviranje saradnje zasnovane na ekonomskim osnovama, kao i jačanje saradnje na radnom nivou, bili su u fokusu bilateralnih odnosa, a održavani su, u mjeri mogućeg, i redovni politički kontakti.

Crna Gora je tokom 2022. nastavila sa radom na unaprjeđenju bilateralnih odnosa sa Narodnom Republikom Kinom, baziranih na osnovama međusobnog poštovanja i uvažavanja, pri čemu svečano puštanje u rad prve dionice autoputa u Crnoj Gori koja je izgrađena u saradnji sa kineskim kompanijama, predstavlja ključni segment saradnje u protekloj godini.

Nastavljene su aktivnosti u domenu naučno-obrazovne saradnje, posebno kroz redovno stipendiranje crnogorskih studenata od strane Vlade NR Kine. Saradnja u oblasti zdravstva održala je kontinuitet, pa je u februaru 2022. jedinica Hitne pomoći Opštine Tuzi dobila novo ambulantno vozilo na osnovu kineske donacije u vrijednosti od 40.000 eura.

Redovna komunikacija odvijala se i u okviru Mehanizma saradnje između Kine i zemalja centralne i istočne Evrope, koji je u 2022. obilježio desetogodišnjicu od osnivanja. Na XVII sastanku nacionalnih koordinatora Mehanizma Kina-CIE učešće je uzeo državni sekretar MVP, ambasador Miroslav Šćepanović, a u službenim posjetama Crnoj Gori su tokom godine boravile dvije delegacije Kine na čelu sa specijalnim predstavnicima Kine u Sekretarijatu za Mehanizam saradnje Kina – CIE.

Jačanje turističkog prometa sa Kinom i povećanje izvoza crnogorskih proizvoda na kinesko tržište potencijalne su oblasti saradnje identifikovane sa crnogorske strane.

Crna Gora ostala je posvećena daljem razvoju političkih, ekonomskih i kulturnih veza sa Japanom. Nastavljena je sadržajna saradnja na multilateralnom planu. Posebno se izdvaja pomoć i podrška Vlade Japana razvoju i stabilnosti regiona kroz Inicijativu za zapadni Balkan, a ni u 2022. nije izostala vrijedna razvojna pomoć kroz projekte u okviru saradnje sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju.

Crna Gora i Republika Koreja njeguju stabilne i kvalitetne odnose na bilateralnom, te dragocjenu saradnju na širem međunarodnom planu, vođene zajedničkim vrijednostima multilateralizma. Sa uvjerenjem da će se odnosi dvije zemlje sve više razvijati na ekonomskim osnovama, potenciran je značaj potpisanog Sporazuma o ekonomskoj saradnji. Kontinuirana i značajna razvojna pomoć R. Koreje u 2022. realizovana je kroz dvije vrijedne donacije - donacija broda za hidrografska

istraživanja u iznosu od 250 000 eura, kao i donacija Ministarstvu vanjskih poslova Crne Gore u iznosu od 194 000 usd za poboljšanje IT opreme i sajber bezbjednosti.

Nastavljena je redovna komunikacija sa diplomatskim predstavnicima Australije, sa kojima je razgovorano o nizu projekata koji bi trebalo da se realizuju u narednoj godini.

Sa predstavnicima Indonezije takođe je održavana redovna komunikacija, posebno na temu planiranog održavanja bilateralnih konsultacija.

Crna Gora održavala je redovan kontakt i saradnju sa predstavnicima Indije, a prilikom proslave godišnjice nezavisnosti Indije i obilježavanja partnerstva sa Crnom Gorom u okviru Indijskog programa ekonomske i tehnicke saradnje (ITEC), u Podgorici, 30. marta, razmatrane su mogućnosti dalje bilateralne saradnje, kao i saradnje u multilateralnim okvirima.

Nastavljen je politički, kao i sadržajan dijalog na radnom nivou sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Crna Gora je uspješno završila učešće na svjetskoj izložbi Expo 2020. Delegacija Vlade Crne Gore, na čelu sa ministrima Jakovom Milatovićem i Milojkom Spajićem prisustvovala je obilježavanju Nacionalnog dana Crne Gore na EXPO 2020 u Dubaiju, 6. februara 2022, kada je predstavljena i turistička ponuda Crne Gore, održan Poslovni forum privrednika dvije države, te priređeno prigodno kulturno-umjetničko predstavljanje Crne Gore. I tokom prethodne turističke sezone Fly Dubai je letio na relaciji Dubai – Tivat, u periodu jun – septembar, a razgovarano je i o mogućnostima intenziviranja saradnje u oblasti turizma i avio povezanosti dvije države. Usaglašen je Memorandum o saradnji između diplomatskih akademija dvije države. Iniciran je i usaglašen Memorandum o razumijevanju između Ministarstva javne uprave Crne Gore i Savjeta za sajber bezbjednost Ujedinjenih Arapskih Emirata o sajber bezbjednosti i sajber saradnji, koji bi trebalo da bude potpisan početkom 2023.

Odnosi između Crne Gore i Saudijske Arabije dobili su tokom godine na dinamici i intenzitetu, a pokrenut je i sadržajan dijalog na političkom, kao i radnom nivou. Poseban značaj imala je posjeta ministra turizma i predsjedavajućeg Bordom direktora Saudijskog razvojnog fonda Ahmed Al Khaleba u junu, kada je razgovarano o daljem razvoju bilateralnih odnosa koji bi trebalo da se fokusiraju na snaženje ekonomskih veza i privredne saradnje. Uspostavljena je avionska linija saudijske avio-kompanije Flynas na relaciji Rijad-Tivat, od 28. jula do 20. septembra 2022. Inicirano je i usaglašavanje teksta Memoranduma o saradnji u oblasti turizma.

Crna Gora i Država Izrael nastavile su da razvijaju sadržajne i stabilne odnose i saradnju na različitim nivoima i u različitim oblastima. Tokom godine održavan je intenzivan dijalog na radnom nivou, i kroz niz posjeta na ministarskom nivou. Nastavljeno je sa jačanjem ekonomskih veza između dvije države, realizovanjem izraelskih investicija u Crnoj Gori, a i tokom prošle turističke sezone odvijao se uspostavljeni avio saobraćaj na relaciji Tel Aviv – Tivat.

MVP Crne Gore održava redovnu i intenzivnu komunikaciju sa ambasadorom Palestine u Crnoj Gori, kao i redovne konsultacije i razmjenu mišljenja o pitanjima od bilateralnog značaja, kao i pitanjima koja se razmatraju u multilateralnim okvirima. Memorandum o saradnji u oblasti sporta i mladih je u proceduri usaglašavanja između resornih institucija dvije države.

Oснаžene su veze sa Arapskom Republikom Egipat, čemu je posebno doprinijela ostvarena saradnja u oblasti turizma i uspostavljanje avio saobraćaja na relaciji Kairo – Podgorica, za period od 19. jula do 20. septembra 2022. Poseban podsticaj predstavljalo je i uvođenje privremenih viznih olakšica za državljane Egipta u pomenutom periodu. Dogovarano je održavanje druge runde bilateralnih

konsultacija u Kairu i nastavljen rad na usaglašavanju niza bilateralnih sporazuma koji su inicirani u ranijem periodu.

Nastavljena je redovna komunikacija sa predstavnicima Kraljevine Maroko i razgovarano o jačanju političkog dijaloga i sveukupne saradnje sa ovom državom. U periodu od 8-10. jula organizovana je manifestacija „Dani marokanskog filma u Crnoj Gori“.

Tokom godine ostvarivana je komunikacija sa predstavnicima Alžira, u vezi sa predstavljanjem alžirske kulture i tradicije crnogorskoj publici, organizovanjem niza prigodnih kulturno-istorijskih manifestacija u Podgorici. Ostvarivana je redovna komunikacija povodom učešća crnogorskih sportista i delegacije Crne Gore na 19. Mediteranskim igrama u Oranu, koje su se održavale u periodu od 25. juna do 6. jula. Tekst Memoranduma o razumijevanju između opštine Hamam Debag i Opštine Berane usaglašen je tokom 2022.

Komunikacija sa predstavnicima Tunisa odvijala se po pitanju konsolidacije ugovornog stanja.

2. GENERALNI DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I KULTURNU DIPLOMATIJU

Generalni direktorat za ekonomsku i kulturnu diplomatiju ponovo je formiran sistematizacijom Ministarstva vanjskih poslova od avgusta 2022, sa Direkcijom za ekonomsku diplomatiju, Direkcijom za kulturnu diplomatiju i promociju i Direkcijom za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć.

U okviru djelokruga rada GDS-a, preduzet je niz inicijativa sa našim institucijama i tijelima nadležnim za promociju ekonomije i kulture Crne Gore, među kojima izdvajamo: JU Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina u cilju realizacije programa „Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti“; Nacionalnu turističku organizaciju; Nacionalnu biblioteku Crne Gore „Đurđe Crnojević“, naročito u pogledu istraživanja o diplomatskim odnosima između Crne Gore i Svete Stolicе; Privrednu komoru Crne Gore u cilju intenziviranja promocije ekonomskih i privrednih potencijala naše zemlje; Agenciju za investicije i Zajednicu opština u cilju predstavljanja investicionih potencijala crnogorskih opština stranim DKP-ima.

2.1. Ekonomska diplomatija

Toko 2022. su pokrenute, odnosno nastavljene inicijative za održavanje mješovitih komisija (MK) za ekonomsku saradnju i održavanje ekonomskih konsultacija.

Nastavljeno je, u saradnji sa MERT-om, usaglašavanje termina za održavanje sjednica MK sa Slovenijom, Slovačkom, Turskom, Mađarskom, Ujedinjenim Arapskim Emiratom i Azerbejdžanom. Iako je prevashodno dogovoreno da sjednice budu održane tokom 2022, održavanje je pomjereno za 2023.

Predstavnici GDS-a su učestvovali u radu Koordinacionog tijela za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2019-2023. na upravljačkom i operativnom nivou i Organizacionog odbora za učešće Crne Gore na Svjetskoj izložbi Expo 2025 Osaka.

GDS je pružio podršku učešću crnogorskih delegacija na brojnim događajima i skupovima, iz nadležnosti našeg resora, i to učešću - predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića na 25. Euroazijskom ekonomskom samitu održanom u Istanbulu 7-9. juna 2022; predsjednika Vlade prof. dr Zdravka Krivokapića na: Petom investicionom samitu za Zapadni Balkan u organizaciji EBRD-a u Londonu, 28.

februara 2022. i na Sedmom ekonomskom forumu u Delfima od 6. do 9. aprila 2022; predsjednika Vlade dr Dritana Abazovića na: Godišnjem sastanku Svjetskog ekonomskog foruma u Davosu od 22. do 26. maja 2022, 26. Godišnjem vladinom okruglom stolu pod nazivom „Antiteze, transformacije i dostignuća u svijetu koji se mijenja“ u organizaciji medijske grupacije „Economist“ u Atini od 5. do 7. jula 2022. i Regionalnoj konferenciji o obnovljivoj energiji u Beogradu, 17. novembra 2022; mvp Ranka Krivokapića: na pratećem događaju „Pokretanje Indeksa politike malih i srednjih preduzeća: Zapadni Balkan i Turska 2022“, u okviru Dubrovnik foruma 2022, u Dubrovniku 8. jula 2022; ministra ekonomskog razvoja Jakova Milatovića i ministra finansija i socijalnog staranja Milojka Spajića povodom proslavljanja Nacionalnog dana Crne Gore na svjetskoj izložbi EXPO 2020, tokom posjete Ujedinjenim Arapskim Emiratima od 5. do 10. februara 2022.

GDS je ostvarivao komunikaciju sa stranim predstavništvima u Podgorici oko konkretnih inicijativa za saradnju, promociju i potencijalno ulaganje u sektorima od važnosti za ekonomski rast i razvoj Crne Gore. Pored toga, obavljena je promocija ekonomskih potencijala Crne Gore, kroz aktivnosti diplomatsko-konzularne mreže u različitim formatima (razgovori, prezentacije, događaji, konferencije, sajamske manifestacije, izložbe, bazari, dostava promotivnih brošura). Realizovane su konkretne aktivnosti u oblasti promocije ekonomskih potencijala Crne Gore, između ostalih: podrška realizovanju „Poslovnih razgovora Crna Gora-San Marino“, 5. jula, u organizaciji PKCG; podrška u realizaciji posjete delegacije PKCG Belgiji i Luksemburgu, u oktobru 2022; podrška posjeti osnivača Vetexbart-a i novinara za promociju putovanja Barta Melisa, septembar 2022; pokretanje inicijative za organizovanje posjete mladih crnogorskih preduzetnika Njemačkoj; učešće na Sarajevo biznis forumu, 11-12. maja; posjeta delegacije PKCG Parizu od 30. marta do 2. aprila 2022; posjeta delegacije AirMontenegro Istanbulu, i dr.

U okviru političkog dijaloga vođenog prilikom radne posjete predsjednika Vlade Dritana Abazovića njemačkoj saveznoj pokrajini Baden-Virtemberg, 21-23. novembra 2021, pružena je podrška našim privrednim i tehnološkim subjektima kroz uspostavljanje saradnje sa njemačkim organizacijama. Uslijedio je niz *online* sastanaka, te posjeta privredne delegacije i predstavnika privrednih institucija i udruženja (MIA, PKCG, EPCG) Frankfurtu i Ulmu, 28. juna - 2. jula 2022.

GDS je bio posebno angažovan i na organizaciji posjeta Udruženja njemačkih privrednika „Integra“, koje čini 18 kompanija zainteresovanih za ulaganje u Crnu Goru.

2.2. Kulturna diplomatija i promocija

Polazeći od značaja prezentacije kulturne baštine Crne Gore u inostranstvu, realizovane su sljedeće inicijative:

- polaganje vijenaca na spomenike Petru II Petroviću Njegošu u Rimu (Park „Vila Borgeze“), Beogradu (plato ispred Filozofskog fakulteta) i Ljubljani (Njegoševa cesta), od strane DKP-a Crne Gore u tim zemljama, povodom 13. novembra, Njegoševog dana - crnogorskog praznika kulture;
- organizacija manifestacije „Svi smo mi Crna Gora – bogatstvo različitosti“, u Frankfurtu i Hamu, 2-3. decembra, u saradnji sa JU Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina (CEKUM) i Generalnim konzulatom Crne Gore u Frankfurtu.

2.3. Razvojna saradnja i humanitarna pomoć

Ključne aktivnosti Direkcije za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć odnosile su se na koordinaciju prijema međunarodne razvojne pomoći na osnovu zaključenog međunarodnog ugovora i/ili u okviru zvanične razvojne pomoći (ODA), upućivanja humanitarne pomoći Crne Gore drugim zemljama, te koordinaciju rada Međuresorske radne grupe nadležne za pripremu Nacrta zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći, kao i ispunjavanje obaveza u okviru integracionog procesa. Direkcija za razvojnu saradnju i humanitarnu pomoć je redovno učestvovala u radu Radne grupe za pregovaračko poglavlje 30, odnosno u izradi Priloga za Izveštaj Evropske komisije, kao i u pripremi Programa pristupanja Crne Gore 2023-2024.

Izmjene Zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći inicirane su u cilju poboljšanja pravnog i institucionalnog okvira sistema razvojne saradnje i humanitarne pomoći. MVP koordinira proces izmjene Zakona, te je u saradnji sa Njemačkom razvojnom agencijom (GIZ) obezbijedilo ekspertsku pomoć Hrvatske.

Predstavnici GDS-a učestvovali su na Regionalnom seminaru o međunarodnoj razvojnoj saradnji i humanitarnoj pomoći, održanom u Skoplju od 6. do 8. aprila, u organizaciji Ministarstva vanjskih poslova R. Sjeverne Makedonije, a pod pokroviteljstvom Njemačke razvojne agencije (GIZ). Seminar je imao je za cilj prenos znanja, iskustva i primjera dobre prakse Slovenije i Hrvatske u navedenoj oblasti, sa fokusom na pravni i institucionalni okvir uspostavljen u ovim zemljama.

GDS je, u okviru nadležnosti, vršio koordinaciju razvojne pomoći i sprovođenje programa sa Slovenijom, Bugarskom, Norveškom i Korejom kroz informisanje nadležnih institucija o konkursima tih zemalja za dodjelu razvojne pomoći.

U Tivtu je 2. decembra održana ceremonija primopredaje donacije R. Koreje Zavodu za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore - broda „Seđong“, za potrebe hidrografskog istraživanja, u vrijednosti od 250 000 eura.

3. GENERALNI DIREKTORAT ZA MULTILATERALNE POSLOVE

Političke posljedice rata u Ukrajini su dodatno usložnile djelokrug rada Generalnog direktorata za multilateralne poslove tokom 2022. Od februara, ovo pitanje je dominantno na agendi gotovo svih međunarodnih organizacija, a posljedično izglasan je veliki broj rezolucija i odluka, kojima se osuđuje ruska agresija, RF isključuje iz članstva međunarodnih organizacija, uspostavljaju se mehanizmi za utvrđivanje činjenica ili se traži osnivanje posebnih tribunala za zločine počinjene na teritoriji Ukrajine. Generalni direktorat je, u intenzivnoj komunikaciji sa misijama pri UN, učestvovao u donošenju ovih odluka. Dodatno, ova tema je bila visoko na agendi Savjeta UN za ljudska prava (HRC), čija je Crna Gora članica u periodu 2022-2024. Članstvo u HRC zahtjeva kontinuirani angažman u odnosu i na druge države za koje postoji sumnja o kršenjima ljudskih prava, stoga je GDM aktivno učestvovao u pozicioniranju u odnosu na sva važna pitanja u djelokrugu rada ovog tijela.

3.1. Ujedinjene nacije (UN)

Crna Gora kontinuirano učestvuje u radu i ostvaruje odličnu saradnju sa Ujedinjenim nacijama i njenim specijalizovanim agencijama. Naša zemlja ostaje posvećena vrijednostima multilateralizma,

otvorenoj saradnji i snaženju partnerstva sa Ujedinjenim nacijama. Ostvaruje se dobra saradnja sa UN timom u zemlji, kroz realizaciju brojnih projekata koji su od koristi za jačanje institucionalnih kapaciteta, kao i za dalje sprovođenje reformi u brojnim oblastima. Direkcija za UN je tokom 2022. aktivno i kontinuirano sprovodila aktivnosti u okviru ključnih prioriteta kroz tri stuba djelovanja UN: mir i bezbjednost, održivi razvoj i ljudska prava. Realizacija ovih aktivnosti pretpostavljala je redovnu komunikaciju sa UN sistemom u zemlji, praćenje i učešće u radu glavnih organa i tijela UN, odnosno djelovanje stalnih misija Crne Gore u svim centrima UN – Njujorku, Ženevi, Beču.

3.1.1. Bezbjednost, razoružanje, neproliferacija i kontrola spoljne trgovine oružjem

Na nacionalnom planu, nastavljeno je sa ispunjavanjem obaveza koje proizilaze iz članstva Crne Gore u međunarodnim instrumentima posvećenim razoružanju, kontroli naoružanja i neproliferaciji oružja za masovno uništenje. Kontinuirano se realizuju aktivnosti na planu kontrole spoljne trgovine naoružanjem, vojnom opremom i robom dvostruke namjene.

Pod koordinatorskom ulogom MVP-a, finalizovan je proces izrade novog strateškog dokumenta za prevenciju, detekciju, suzbijanje i zaštitu od HBRN prijetnji i rizika, prevenciju i suzbijanje proliferacije oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku, te onemogućavanja njihovog dospjevanja u ruke nedržavnih aktera, za period 2023-2028.

Novim dokumentom, u formi Mape puta, predviđeno je dalje unaprjeđenje pravnog regulisanja ove oblasti, te jačanje nacionalnih kapaciteta za sveobuhvatan odgovor na HBRN i proliferacione prijetnje i rizike, dijelom potvrde odgovornog i proaktivnog učešća Crne Gore u naporima međunarodne zajednice da tretira ovu vrstu izazova. Mapa puta, koja sadrži strateški i operativni dio, poslužiće kao platforma za djelovanje i utvrditi opšti okvir i smjernice djelovanja institucija Crne Gore u dijelu tretiranja gorenavedenih izazova, u cilju kreiranja sveobuhvatnog nacionalnog odgovora. Mapa puta dalje definiše smjernice za koordinaciju aktivnosti na nacionalnom nivou, kao i ostvarivanja saradnje sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama i inicijativama radi sveobuhvatnog i efikasnog suočavanja sa ovim složenim međunarodnim fenomenom. Vlada Crne Gore usvojila je navedeni dokument na sjednici održanoj 20. oktobra 2022.

Crna Gora je, u skladu sa ustaljenom praksom, u roku dostavila godišnje izvještaje o implementaciji konvencija iz oblasti razoružanja i kontrole naoružanja - Konvencije o biološkom oružju (BWC), Konvencije o konvencionalnom oružju (CCW) i pratećih protokola, Konvencije o kasetnoj municiji (CCM) i Otavske konvencije (APLC), kao i izvještaje predviđene Konvencijom o hemijskom oružju (CWC).

Na međunarodnom planu, intenzivno su praćeni prioritetni organi i teme pod okriljem UN u Njujorku, Ženevi i Beču – I komitet, mir i bezbjednost, mirovne operacije, međunarodni instrumenti u domenu kontrole izvoza, naoružanja i razoružanja, uz definisanje pozicija na liniji EU i NATO partnera.

Prvi komitet (za razoružanje i međunarodnu bezbjednost) održan je u periodu od 29. septembra do 4. novembra 2022. Crna Gora je glasala i ko-sponsorisala rezolucije u skladu sa vanjskopolitičkim prioritetima i pozicijama u domenu razoružanja i međunarodne bezbjednosti. U odnosu na rezolucije koje su tehnički ažurirane, postupano je u skladu s prethodnom praksom, dok smo, po ostalim pitanjima određivali poziciju u koordinaciji sa članicama EU i NATO.

U cilju odbrane principa međunarodnog poretka zasnovanog na pravu, 25. marta 2022. formirana je Grupa prijatelja za odgovornost za agresiju na Ukrajinu kojoj se, zajedno sa više od 50 članica, pridružila i Crna Gora.

Nakon dvogodišnjeg odgađanja usljed COVID-19 pandemije, 10. Pregledna konferencija Ugovora o neproliferaciji nuklearnog oružja (NPT), koji predstavlja centralni multilateralni aranžman za razoružanje i prevenciju širenja nuklearnog oružja, održala se u sjedištu UN-a u Njujorku u periodu od 1. do 26. avgusta 2022. Crna Gora je istakla posvećenost NPT-u, kao temelju nuklearnog razoružanja.

Samit šefova policija država članica Ujedinjenih nacija (UNCOPS) održan je 31. avgusta i 1. septembra 2022. u sjedištu UN-a u Njujorku. Crnogorsku delegaciju na ovogodišnjem UNCOPS-u predvodio je ministar unutrašnjih poslova Filip Adžić.

Krajem 2021. Crna Gora je zatražila posmatrački status pri Konferenciji o razoružanju (CD) za 2022, koji je potvrđen prvog dana sesije. U svojstvu posmatrača, Misija u Ženevi je pratila rad Konferencije.

Redovno su praćene aktivnosti u vezi sa Ugovorom o trgovini oružjem (ATT), koje su uključivale neformalne konsultacije sa predsjedavajućim, učešće na zasjedanjima radnih grupa ATT i na 8. Konferenciji strana ATT (CSP8), koja je održana u Ženevi, 22-26. avgusta 2022.

Dinamika aktivnosti u okviru Konvencije za biološko oružje (BWC) bila je prilično intenzivna, budući da je u novembru-decembru održana IX Pregledna konferencija, kojoj je prethodio pripremni proces. Agresivna politika RF se reflektovala i na ovu Konvenciju. Pregledna konferencija završena je usvajanjem završnog dokumenta konsenzusom, a uspostavljen je novi ekspertski proces koji će osnažiti primjenu BWC.

Misija u Ženevi je pratila 16. Godišnju konferenciju Protokola V Konvencije o konvencionalnom oružju (CCW) o eksplozivnim ostacima iz rata, koja je održana u Ženevi 14. novembra 2022, kao i 24. Godišnju konferenciju izmijenjenog protokola II CCW, Ženeva, 15. novembra 2022. Godišnji sastanak strana CCW održan je u Ženevi, 16-18. novembra 2022, pod predsjedavanjem Poljske. U fokusu generalne debate bila je situacija u Ukrajini.

Crna Gora je u septembru završila mandat koordinatora za međunarodnu saradnju i pomoć u okviru Koordinacionog komiteta Konvencije o kasetnoj municiji (CCM). Na 10. godišnjem sastanku Strana Konvencije o kasetnoj municiji, predstavnici Crne Gore i Njemačke predstavili su izvještaj o napretku u oblasti međunarodne saradnje i pomoći za period 2020-2022.

Misija u Ženevi je redovno učestvovala u aktivnostima u okviru Konvencije o protivpješadijskim minama (APLC), uključujući Donatorsku konferenciju, interesijski sastanak i 20. Godišnji sastanak koji je održan u Ženevi 21-25. novembra 2022. Godišnji sastanak protekao je u sjenci ruske agresije na Ukrajinu, uz isticanje masovnog korišćenja mina na njenoj teritoriji.

U domenu aktivnosti crnogorske diplomatije u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA), Stalna misija u Beču je učestvovala na pet redovnih i dva vanredna zasjedanja Borda guvernera IAEA, zasjedanju Komiteta za tehničku pomoć i saradnju (TACC), Komiteta za program i budžet (PBC) i neformalnim sastancima i pregovorima koji su organizovani u pripremama za

zasijedanje. Crna Gora je učestvovala i na brifinzima i pregovorima o pripremi Srednjoročne strategije IAEA za period 2024-2029, kao i predloga generalnog direktora za usklađivanje budžeta IAEA za 2023.

U odnosu na Organizaciju sveobuhvatnog ugovora za zabranu nuklearnog testiranja (CTBTO), Stalna misija učestvovala je na nastavljenom 57. zasijedanju Pripremne komisije CTBTO-a iz 2021. (januar/februar), dva redovna zasijedanja Pripremne komisije u 2022. (58. i 59. zasijedanju), kao i na trećem Simpozijumu nauka-diplomatija koji je održan u periodu 6-9. decembra 2022. Misija je aktivno pratila i učestvovala u radu Radnih grupa A i B CTBTO-a. Tokom godine, Stalna misija je posredovala u unapređenju saradnje Crne Gore sa CTBTO-om, kroz umrežavanje dodatnog predstavnika Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju (ZHS) Crne Gore u online baze podataka CTBTO-a. Misija je aktivno pratila i posredovala u finalizaciji i dostavljanju tehničke pomoći CTBTO-a Crnoj Gori, koji je odobren u decembru 2021.

Učešće na ključnim zasijedanjima

Delegacija Crne Gore koju je predvodio predsjednik Vlade Dritan Abazović, a u čijem sastavu je bio i mvp Ranko Krivokapić, učestvovala je na generalnoj debati 77. zasijedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija u Njujorku u periodu od 17-27. septembra 2022. Crnogorska delegacija je uzela učešće na sastanku na visokom nivou povodom obilježavanja 30. godišnjice od usvajanja Deklaracije o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim ili jezičkim manjinama. Održani su odvojeni sastanci sa: generalnim sekretarom UN Antonijom Guterešom, predsjedavajućim 77. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija Čabom Korošijem, mvp Kraljevine Saudijske Arabije, specijalnim predstavnikom EU za dijalog Beograda i Prištine i druga zapadnobalkanska regionalna pitanja, te predstavnicima jevrejskih zajednica.

Mvp Ranko Krivokapić prisustvovao je Sastanku – Momenat za ciljeve održivog razvoja (19. septembra) i Samitu o transformisanju obrazovanja (19. septembra). Bio je panelista na temu rata u Ukrajini na XXIV Konferenciji na visokom nivou: *Izazovi i odgovori svih subjekata u pogledu mira, bezbjednosti i klimatske krize*. Učestvovao je na sastanku na visokom nivou o Ukrajini, na sastanku posvećenom kršenju ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava od strane Ruske Federacije u Ukrajini. Prisustvovao je brifingu Savjeta bezbjednosti UN na ministarskom nivou o očuvanju mira i bezbjednosti u Ukrajini. Predsjedavao je sastanku ministara vanjskih poslova Američko-jadranske povelje (A5) i sastanku 13 učesnica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECF). Na ministarskom sastanku o sajber bezbjednosti čiji su domaćini bili ministri vanjskih poslova Njemačke i Francuske, mvp Krivokapić je iznio osnovne elemente najtežeg sajber napada na Crnu Goru.

V.d. generalnog direktora za multilateralne poslove Radovan Bogojević učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja članica Centralno-evropske inicijative (CEI) i ministarskom sastanku Grupe prijatelja za medijaciju.

U odnosu na bilateralne sastanke, mvp Krivokapić sastao se sa ministrima vanjskih poslova: Maldiva, Palestine, Turske, UAE, Islanda, Kanade. Sastao se i sa: generalnim sekretarom NATO-a, savjetnikom državnog sekretara Stejt Departmenta, specijalnim američkim izaslanikom za Zapadni Balkan, šeficom Biroa za političko-vojna pitanja u Stejt Departmentu, pomoćnikom državnog sekretara SAD, specijalnim predstavnikom EU za Zapadni Balkan, podsekretarkom UN za politička i pitanja izgradnje mira, predstavnicima Američko-jevrejskog komiteta. Imao je kraće susrete s ministrima vanjskih

poslova Španije, Sjeverne Makedonije, Hrvatske, Češke, Švedske, Rumunije i predsjednikom Slovenije.

Od ostalih, ključnih sastanaka i aktivnosti u ovoj oblasti izdvajamo:

- Ministar vanjskih poslova Đorđe Radulović, učestvovao je i istupao na 11. ministarskom sastanku Grupe prijatelja Ujedinjenih nacija za medijaciju, 2. februara 2022, u VTC formatu.
- Državni sekretar u Ministarstvu vanjskih poslova Ljubomir Mišurović učestvovao je i istupao na sastanku Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija u „Arria“ formatu, 27. aprila 2022, na temu osiguravanja odgovornosti za zločine počinjene u Ukrajini od strane Ruske Federacije.
- Predsjednik Vlade Crne Gore, dr Dritan Abazović, u svojstvu rukovodioca Ministarstva vanjskih poslova, predvodio je crnogorsku delegaciju na 9. Globalnom forumu Alijanse civilizacija (UNAOC), koji je održan u Fesu, Kraljevina Maroko, od 22. do 23. novembra 2022.

3.1.2. UN sistem u zemlji

Redovni, godišnji sastanak Nadzornog komiteta Integrisanog programa saradnje Crne Gore i Ujedinjenih nacija 2017-2021. (UNDAF) održan je 20. jula 2022, kojim su kopredsjedavali mvp Ranko Krivokapić i stalni koordinator sistema Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori Peter Lundberg. U skladu sa usvojenim programom rada, Nadzorni odbor je razmotrio i usvojio pregled glavnih rezultata iz 2021, kao i planove za 2022, po oblastima saradnje - demokratsko upravljanje, održivost životne sredine, socijalna inkluzija i ekonomsko upravljanje. Odbor je izvršio finalnu validaciju i usvojio Okvir saradnje Vlade i UN sistema za održivi razvoj (UNSDCF) za period 2023-2027, koji strateški mapira i operacionalizuje predstojeću petogodišnju saradnju Vlade i UN sistema.

Mvp Ranko Krivokapić i rezidentni koordinator UN sistema u Crnoj Gori Peter Lundberg potpisali su, 20. jula 2022, Okvir saradnje Vlade Crne Gore i Ujedinjenih nacija za održivi razvoj (UNSDCF) za period 2023-2027. Dokument predstavlja rezultat inkluzivnog procesa višemjesečnih konsultacija i pregovora na osnovu kojih su zajednički definisani prioriteti budućeg djelovanja u pravcu doprinosa inkluzivnom ekonomskom razvoju i održivosti životne sredine, razvoju ljudskog kapitala, smanjenju ranjivosti i socijalnoj inkluziji, te prioriteti u domenu društvene kohezije i upravljanja usmjerenog na ljude, vladavinu prava i ljudska prava. Dokument u potpunosti reflektuje naše preuzete obaveze u ispunjavanju Agende 2030, kao i naše vanjskopolitičko opredjeljenje u pogledu pristupanja EU, što jasno govori o važnosti strateškog upravljanja komplementarnim procesima koji sadrže potencijal da ubrzaju sveukupni napredak crnogorskog društva. Skup je okupio značajan broj predstavnika domaćih institucija, diplomatskog kora, te predstavnika UN agencija.

Predsjednik Vlade dr Dritan Abazović i rezidentni koordinator UN sistema u zemlji Peter Lundberg govorili su na ceremoniji na temu „Ubrzanje Agende održivog razvoja“, koju su Vlada Crne Gore i sistem Ujedinjenih nacija organizovali u Vili Gorica u čast Dana Ujedinjenih nacija, 28. oktobra.

3.1.3. Zdravlje, životna sredina, ekonomska pitanja

Od početka pandemije koronavirusa reforma globalne zdravstvene arhitekture predstavlja prioritet za brojne zemlje članice, s obzirom na to da su identifikovani značajni nedostaci i izazovi vezani za odgovor na pandemiju i funkcionisanje zdravstvenih sistema širom svijeta.

Skupština Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) održana je u periodu od 22. do 28. maja 2022, a na agendi su bila pitanja globalnog javnog zdravstva, reforme i održivog finansiranja organizacije, inovacije u oblasti zdravstva i dr.

Crna Gora je u okviru Političkog foruma na visokom nivou za održivi razvoj (HLPF) koji je održan u Njujorku (13-15. jul 2022) predstavila *Drugi dobrovoljni nacionalni izvještaj (DNI): Crna Gora i ciljevi održivog razvoja 2016-2021*. Forum se održava svake godine pod pokroviteljstvom Ekonomsko-socijalnog savjeta Ujedinjenih nacija, čija je članica Crna Gora u periodu 2020-2022. Nacionalni dobrovoljni izvještaji su prilika da članice UN-a kao potpisnice Agende za održivi razvoj 2030 (Agenda 2030) prikažu napredak u realizaciji 17 ciljeva održivog razvoja.

Svjetska skupština za životnu sredinu UNEA 5.2. završena je usvajanjem seta dokumenata od značaja za životnu sredinu na globalnom nivou. Na sastanku je usvojena Ministarska deklaracija, kao i 14 rezolucija od kojih je najviše pažnje privukla rezolucija o otpočinjanju pregovora o obavezujućem pravnom instrumentu za zagađenje plastikom, koju je Crna Gora sponzorovala.

Predstavnici Misije učestvovali su na prvom zasijedanju Komiteta za razvoj međunarodnog pravno obavezujućeg instrumenta (INC) za zagađenje plastikom, koje je od 28. novembra do 2. decembra održano u Urugvaju.

3.1.4. Ljudska prava

Crna Gora je u 2022. započela trogodišnje članstvo u Savjetu za ljudska prava Ujedinjenih nacija (HRC).

Tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sa aktivnostima u cilju zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava kroz aktivno učešće u radu ključnih tijela i komiteta UN-a. Učestvovali smo u radu Trećeg komiteta Generalne skupštine UN, tri redovna zasijedanja Savjeta za ljudska prava (HRC), interesijskim i specijalnim zasijedanjima, kao i sesijama Univerzalnog periodičnog pregleda (UPR) u okviru trećeg ciklusa.

U okviru članstva Crne Gore u Savjetu za ljudska prava Ujedinjenih nacija, imali smo preko 20 izjava, od kojih se značajan dio odnosio na agresiju Rusije na Ukrajinu, kršenje prava žena i djevojčica u Avganistanu i Iranu, kao i na druge teme u ovoj oblasti.

Nastavljeno je sa praksom učešća u interaktivnim diskusijama za sve zemlje članice tokom dvije sesije UPR, kojima je okončan treći ciklus. Na njima je razmatrano stanje ljudskih prava u 28 država, kojim povodom je Crna Gora imala izjave za svaku pojedinačnu državu.

Misija u Ženevi je bila angažovana na pripremi učešća delegacije Vlade Crne Gore na 73. sjednici Komiteta UN za borbu protiv torture i drugih oblika okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg ponašanja ili kažnjavanja na kojem je razmatran III periodični izvještaj Crne Gore.

U svojstvu članice, predstavnici Misije u Ženevi učestvovali su u radu Grupe prijatelja za prava starijih lica, Grupi podnosilaca rezolucije za Šri Lanku i Grupi prijatelja za eliminaciju seksualnog uznemiravanja. Crna Gora se pridružila Grupi prijatelja za prava djece i Grupi prijatelja za odgovornost za Ukrajinu.

Sačinjen je Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori 2018-2022. u okviru četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda (UPR) Ujedinjenih nacija. U izvještaju je predstavljen pregled stanja ljudskih prava i napredak ostvaren od trećeg ciklusa, sa posebnom pažnjom na napredak u implementaciji preporuka nakon podnošenja Srednjeročnog izvještaja. Proces izrade dokumenta podrazumijevao je održavanje više krugova konsultacija u kojima su učestvovali državni organi (ministarstva i organi uprave, sudstvo i tužilaštvo), Skupština, nacionalna institucija zaštitnika ljudskih prava, civilni sektor i UN sistem u Crnoj Gori. Bazira se na redovnim periodičnim pregledima stepena implementacije preporuka trećeg ciklusa, na osnovu akcionog plana, u kojima su učestvovali svi navedeni učesnici.

3.1.5. Organizacija UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO)

Nastavljena je intenzivna saradnja sa Organizacijom UN-a za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO). Realizovane su posjete ministra prosvjete Miomira Vojinovića – učešće na Pred-samitu o transformaciji obrazovanja, 29. i 30. juna, kao i ministarke kulture i medija Maše Vlaović na UNESCO Svjetskoj konferenciji o kulturnim politikama i održivom razvoju, održanoj 28-30. septembra 2022.

Na liniji podrške Ukrajini u UNESCO formirana je posebna grupa prijatelja, kojoj se pridružila Crna Gora. Kao član ove Grupe, kosponzorirano je više izjava na fonu podrške Ukrajini.

3.2. Savjet Evrope (SE) i Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)

Tokom izvještajnog perioda, Crna Gora je nastavila sa konstruktivnom i dinamičnom saradnjom sa OEBS-om i Savjetom Evrope. U tom smislu, preduzete su aktivnosti na nacionalnom planu kako bi se obezbijedio kontinuitet u održavanju kontakata i ispunjavanju obaveza prema OEBS-u i SE. Od ostvarenih aktivnosti izdvajamo:

- susret.mvp Đorđa Radulovića sa specijalnim izaslanikom predsjedavajućeg OEBS-u i ministrom vanjskih poslova Poljske amb. Arturom Dmohovskim, 24. januara, kojom prilikom su predstavljeni prioriteta poljskog predsjedavanja;
- učešće.mvp Đorđa Radulovića na vanrednoj *online* sjednici Stalnog savjeta OEBS-a, 24. januara;
- posjetu specijalnoga predstavnika za jugoistočnu Evropu i potpredsjednika Parlamentarne skupštine OEBS-a Azaja Gulijeva, 11-13. maja, tokom koje se susreo sa predsjednikom Skupštine Danijelom Đurović, predsjednikom Vlade Dritanom Abazovićem,.mvp Rankom Krivokapićem i delegacijom Skupštine u Parlamentarnoj skupštini OEBS-a. Gulijev je u razgovorima pohvalio napredak Crne Gore ka EU i ponudio konkretnu podršku i pomoć PS OEBS-a u cilju postizanja konsenzusa o izboru ključnih rukovodilaca i tijela u pravosudnom sistemu Crne Gore;

- učešće.mvp Ranka Krivokapića na 132. Ministarskoj sjednici Komiteta ministara SE, održanoj 20. maja 2022. u Torinu (Italija), na kojoj s naše strane istaknuto da SE mora pronaći nove odgovore i institucije koji će biti učinkoviti u odgovoru na izazove današnjice, prije svih agresiju Rusije na Ukrajinu, kao i nove načine za promociju i zaštitu zajedničkih evropskih vrijednosti. U razgovorima sa čelnicima SE iskazana je podrška odluci Komiteta ministara da isključi Rusiju iz članstva i s tim u vezi pozvali na beskompromisan, brz i snažan odgovor na rusku agresiju, u cilju ostvarenja dugotrajne stabilnosti i prosperiteta evropskog kontinenta;
- susret.mvp Ranka Krivokapića i.mvp Poljske Zbignjeva Raua, u svojstvu predsjedavajućeg OEBS-u, 14. juna;
- učešće.mvp Ranka Krivokapića na Zaključnoj regionalnoj konferenciji II faze Horizontalnog mehanizma za Zapadni Balkan i Tursku, koja je održana u Budvi 27. septembr. Na konferenciji je poručeno da je dugogodišnja saradnja SE, EU i Crne Gore zasnovana na zajedničkim vrijednostima, te da se evropski partneri zalažu za dostizanje standarda, ubrzanje procesa i integraciju Crne Gore u EU;
- učešće predsjednika Vlade i rukovodioca MVP dr Dritana Abazovića na Regionalnoj konferenciji o medijskoj/digitalnoj pismenosti i dezinformacijama koja se, 27. oktobra, u organizaciji OEBS-a održala u Podgorici. Konferencija je bila značajna prilika za predstavljanje aktivnosti koje su Vlada i resorno ministarstvo preduzeli u okviru regulacije medijske djelatnosti i medijskog prostora u Crnoj Gori, kao i promocije i zaštite bezbjednosti novinara što se ogleda u ključnoj izmjeni Krivičnog zakonika kojom se jača zaštita novinara u obavljanju svoje profesije;
- učešće savjetnika predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđa Radulovića na 29. zasijedanju ministarskog savjeta OEBS-a, održanom 1-2. decembra, u Lođu, Poljska. Crna Gora je, uz plenarnu diksusiju u okviru koje su nacionalne izjave imale sve države učesnice OEBS-a, učestvovala na događajima koji su organizovani na margini Ministarskog savjeta, a odnosili su se na pitanje odgovornosti za zločine u Ukrajini, kao i na mogućnosti daljeg funkcionisanja OEBS-a u novim okolnostima. Crna Gora je u pripremi Ministarskog savjeta sa saveznicama učestvovala u izradi zajedničke izjave država članica NATO-a, a tradicionalno se pridružila zajedničkoj izjavi o ljudskim pravima i fundamentalnim slobodama, kao i izjavi EU na zatvaranju Ministarskog savjeta. Savjetnik predsjednika Vlade Radulović je u izlaganju fokus stavio na osudu ruske agresije na Ukrajinu, pozvavši na odgovornost počiniocje djela koja su u suprotnosti sa međunarodnim pravom i običajima ratovanja. U tom kontekstu je prenio da će Crna Gora nastaviti da pruža punu podršku Kijevu i naglasio da se ratnim sredstvima ne mogu ostvarivati sopstveni interesi već je pozvao da se svi nesporazumi moraju rješavati diplomatskim putem, izražavajući nadu da će OEBS u tome igrati ključnu ulogu;
- posjeta predsjednika Vlade i rukovodioca MVP-a dr Dritana Abazovića Savjetu Evrope, 14. decembra. U okviru posjete, upriličeni su susreti sa generalnom sekretarkom SE Marijom Pejčinović-Burić i predsjednicom Evropskog suda za ljudska prava Siofrom Oliri, kojom prilikom su razmijenjena mišljenja o aktuelnim pitanjima u domenu rada SE i međusobnoj saradnji.

Crna Gora je u drugoj polovini 2022. predsjedavala Podregionalnom konsultativnom komisijom (PRKK) Sporazuma o podregionalnoj kontroli oružja, Član IV, Aneks 1-B, Opšteg okvirnog Sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. U sklopu predsjedavanja organizovani su sastanci Stalne radne grupe PRKK u Budvi i Beču, na kojima su donesene važne odluke koje će podstaći dalju implementaciju Sporazuma, u cilju jačanja transparentnosti, povjerenja i stabilnosti u regionu.

3.3. Regionalne i druge međunarodne organizacije

Crna Gora je u kontinuitetu posvećena regionalnoj saradnji i ima aktivnu ulogu u izgradnji stabilnijeg i bezbjednijeg regiona kroz učešće u radu u preko 30 regionalnih mehanizama. U nastavku, izdvajamo važne informacije i sastanke koji su obilježili izvještajni period, u okviru regionalnih inicijativa koje su u nadležnosti Direkcije:

Proces saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECP) i Savjet za regionalnu saradnju (RCC)

Predstavnici MVP-a učestvovali su na redovnim sastancima Trojke SEECP-a, Sekretarijata Savjeta za regionalnu saradnju (RCC) i Evropske unije 15. marta 2022, 17. maja 2022. i 09. novembra 2022; na sastancima Borda RCC-ja 16. marta 2022, 18. maja 2022. i 09. novembra 2022. i na sastanku Podkomiteta za finansijska pitanja RCC-ja 14. aprila 2022.

U okviru grčkog predsjedavanja SEECP-u, predstavnici MVP-a učestvovali su na sastancima političkih direktora SEECP-a, 20. i 27. maja i 3, 9. i 27. juna 2022, na sastanku generalnih direktora za evropske poslove SEECP-a u Atini, 16. maja 2022, kao i na Godišnjem sastanku RCC-ja 09. juna 2022. u Solunu.

Predstavnici MVP-a učestvovali su na Forumu mladih diplomata 3-4. februara 2022, u *online* formatu.

U Solunu su 10. juna 2022. održani završni događaji grčkog predsjedavanja SEECP-u: sastanak ministara vanjskih poslova i Samit SEECP-a, na kojima su učestvovali mvp Ranko Krivokapić i predsjednik Milo Đukanović.

Na sjednici Vlade od 12. maja 2022. usvojena je Informacija o pripremi predsjedavanja Crne Gore SEECP-u u periodu od jula 2022. do juna 2023.

Crna Gora je 1. jula 2022. preuzela predsjedavanje SEECP-u koje traje do 30. juna 2023. Dosad su održana dva sastanka političkih direktora i sastanak direktora za evropske poslove, kao i sastanak Trojke SEECP-a, RCC-ja i EU. Prioriteti crnogorskog predsjedavanja koje je definisalo MVP, a Vlada Crne Gore usvojila 12. maja 2022. su: jačanje ekonomske i bezbjednosne saradnje i infrastrukturna povezanost, zaštita ljudskih prava, vladavina prava i osnaživanje demokratskih institucija, ublažavanje i prevazilaženje zdravstvenih, ekonomskih i drugih posljedica pandemije Covid-19, zaštita životne sredine (zelena tranzicija) i evropska integracija država iz regiona jugoistočne Evrope.

Ministarstvo je u okviru predsjedavanja SEECP-u od septembra 2022. organizovalo sljedeće sastanke:

- 27. jun – prvi sastanak Radne grupe za predsjedavanje Crne Gore SEECP-u, na kojem resori upoznati sa prioritetima predsjedavanja i razmijenjena mišljenja o aktivnostima koje namjeravaju da kandiduju za predsjedavanja;
- 22. jul – drugi sastanak Radne grupe za predsjedavanje Crne Gore SEECP-u, na kojem je definisana prva verzija kalendara predsjedavanja;
- 15. septembar - konsultacije predsjedavanja Crne Gore SEECP-u sa Sekretarijatom RCC-ja u kontekstu podrške Sekretarijata implementaciji kalendara predsjedavanja;
- 23. septembar –neformalni sastanak ministara vanjskih poslova SEECP-a u Njujorku, na kojem je učestvovao mvp Ranko Krivokapić. Na sastanku su predstavljeni prioriteti i kalendar

aktivnosti predsjedavanja Crne Gore SEECP-u, razmotreni modaliteti saradnje za adresiranje izazova koje je izazvala neopravdana, ilegalna ruska agresija na Ukrajinu, prije svega u dijelu energetske bezbjednosti i poremećaja u lancima snabdijevanja. Sprovedene su konsultacije o izboru GS RCC-ja;

- 9. novembar - sastanak Trojka SEECP-a, Sekretarijata RCC-ja i EU;
- 21. novembar - prvi sastanak političkih direktora SEECP-a u online formatu. Na sastanku je razgovarano o aktivnostima koje učesnice SEECP-a primjenjuju u adresiranju posljedica energetske krize i poremećaja u lancima snabdijevanja, kao i u jačanju sajber bezbjednosti. Predstavljena je aktivnost „Uloga privatnog i finansijskog sektora u održivom razvoju, razvojnom finansiranju i zelenoj transformaciji“, koorganizovana od strane RCC, PKCG i Udruženja banaka Crne Gore povodom predsjedavanja Crne Gore SEECP-u, a u kontekstu implementacije Strategije JIE 2030. Predočene su aktivnosti koje Crna Gora preduzima u cilju izbora GS RCC;
- 19. decembar – u Podgorici je održan drugi sastanak političkih direktora SEECP-a, na kojem su predstavljeni rezultati Samita EU-ZB održanog 6. decembra u Tirani i dosadašnje aktivnosti realizovane u okviru predsjedavanja Crne Gore. Održano je indikativno glasanje o tri predložena kandidata za generalnog sekretara RCC-ja i razmijenjeni stavovi po pitanju slovenačkog predloga za izmjenu Statuta ove organizacije;
- 19. decembar – u Podgorici je održan prvi sastanak generalnih direktora za evropske poslove država članica SEECP-a. Teme sastanka su bile: nova geopolitička realnost, rat u Ukrajini i njegove posljedice na učesnice SEECP-a, Zajednička vanjska i bezbjednosna politika, usaglašavanja i Evropska politička zajednica.

U saradnji sekretarijata Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA), Transportne zajednice i Savjeta za regionalnu saradnju u 2022. uspostavljeni su tzv. plavi i zeleni koridori između Crne Gore, Italije i Albanije (Bar-Bari i Drač-Ankona) i između Crne Gore, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Inicijalno osmišljeni u cilju olakšanja transporta medicinske opreme, hrane i lijekova između zemalja zapadnog Balkana tokom pandemije, koridori su u 2022. stavljeni u funkciju nesmetanog ukupnog prometa roba unutar regiona i između regiona i Evropske unije.

Berlinski proces

Sastanak ministara vanjskih poslova u okviru Berlinskog procesa održan je 21. oktobra 2022. u Berlinu, na kojem je učestvovao mvp Ranko Krivokapić. Na sastanku je usvojena Deklaracija učesnika ZB o sporazumima o mobilnosti u okviru Zajedničkog regionalnog tržišta (ZRT).

U susret Samitu Berlinskog procesa, održan je sastanak ministara unutrašnjih poslova 20. oktobra 2022. i sastanak ministara za energetiku, 24. oktobra 2022.

Crna Gora je bila domaćin Trećeg ministarskog sastanka za integraciju Roma, koji je održan 19. oktobra 2022. u Podgorici.

Na devetom Samitu Berlinskog procesa, održanom 3. novembra 2022. u Berlinu, učestvovao je predsjednik Vlade dr Dritan Abazović. Teme Samita su bile: energetska bezbjednost, klimatske promjene i energetska tranzicija. Samit je rezultirao potpisivanjem tri važna sporazuma: Sporazum o slobodi kretanja na ZB uz ličnu kartu, Ugovor o priznavanju profesionalnih kvalifikacija doktora medicine, doktora stomatologije i arhitekata u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) i Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja.

Zajednička deklaracija o energetske bezbjednosti i zelenoj tranziciji na ZB, čije usvajanje je bilo planirano na Samitu, nije usvojena usljed izostanka podrške pojedinih lidera država ZB.

Nacionalni koordinator za Berlinski proces (šerpas) je savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđe Radulović.

Ministarstvo vanjskih poslova redovno prati aktivnosti CEFTA-e, koja je u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma. Crna Gora preuzima predsjedavanje ovom sporazumu od januara 2023.

Centralnoevropska inicijativa (CEI)

Predstavnici MVP-a učestvovali su na sastanku Komiteta nacionalnih koordinatora u Trstu, 23. februara, 11. maja, 7. novembra i 14. decembra 2022.

Na marginama 77. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, održao se radni ručak ministara vanjskih poslova CEI, 22. septembra 2022. u Njujorku, na kojem je učestvovao v.d. generalnog direktora za multilateralne poslove Radovan Bogojević. Na sastanku je iskazana puna podrška Ukrajini i osuđena neisprovocirana ilegalna agresija Rusije na ovu zemlju. Usvojena je odluka o ažuriranoj listi godišnjih kontribucija svih zemalja članica CEI, koja će se primjenjivati od januara 2023. godine.

Na sastanku ministara vanjskih poslova CEI, 6-7. novembra 2022. u Sofiji, na kojem je učestvovao savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđe Radulović, usvojena je Zajednička izjava ministara vanjskih poslova zemalja članica CEI, kojom se afirmiše solidarnost i jedinstvo CEI u zajedničkim naporima za postizanje mira, stabilnosti i prosperiteta regiona. Ponovljena je spremnost da se ulože zajednički naponi u rješavanju posljedica rata u Ukrajini.

U Trstu, 14. decembra 2022, održan je završni sastanak Komiteta nacionalnih koordinatora u okviru bugarskog predsjedavanja, na kojem su sumirani ishodi sa prethodnih sastanaka kroz vladinu, ekonomsku, parlamentarnu i lokalnu dimenziju, potom razgovarano o agendi za mlade i saradnji sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i aktivnostima koje se predlažu u okviru Fonda CEI-ja, programa i projekata.

Nastavljene su projektne aktivnosti u okviru različitih fondova i programa CEI. Info sesija o pozivu CEI za dostavljanje projektnih prijedloga u okviru Programa razmjene znanja (Know-how Exchange Programme-KEP) održana je u Podgorici, 19. maja 2022.

Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)

Predstavnici MVP-a učestvovali su 9. februara 2022. na *online* sastanku MARRI Regionalnog centra i predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, povodom pripreme nove Strategije MARRI.

Predstavnici MVP-a učestvovali su na MARRI Konferenciji o readmisiji održanoj od 29. marta - 1. aprila 2022. u Sarajevu, kao i na sastancima Radne grupe za pravnu reformu MARRI-ja 22-24. marta i 10. maja 2022.

Predstavnici MVP-a učestvovali su na sastancima Komiteta MARRI-ja 28. juna, 4. oktobra i 21. decembra 2022. Na posljednjem sastanku dogovoreno je iniciranje nove procedure izbora direktora

MARRI-ja i ukazano na potrebu većeg angažovanja Sekretarijata u saradnji sa EU na projektima iz domena rada MARRI-ja.

Unija za Mediteran (UzM)

Predstavnici MVP-a su učestvovali na *online* sastancima visokih zvaničnika 7. marta i 15. juna 2022. Na posljednjem sastanku se govorilo o pripremama za Regionalni forum, kao i zahtjevu za članstvo Sjeverne Makedonije u ovoj organizaciji. Crna Gora je podržala priključivanje Sjeverne Makedonije ovoj organizaciji.

Na VII Regionalnom forumu UzM, 24. novembra 2022. u Barseloni, učestvovao je savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđe Radulović. Na Forumu je usvojena Deklaracija o priključivanju Sjeverne Makedonije Uniji za Mediteran, te imenovani gradovi za „prijestonicu kulture“ za naredne dvije godine. Forumu prisustvovali predstavnici mladih iz organizacija civilnog društva duž evromediteranskog regiona, iznijevši svoja očekivanja i preporuke, kao i konkretna rješenja za inkluzivniji, održiviji i prosperitetniji Mediteran.

Strategija EU za jadransko-jonski region (EUSAIR) i Jadransko-jonska inicijativa (JJI)

U okviru Jadransko-jonske inicijative, predstavnici MVP-a učestvovali su na sastancima Komiteta visokih zvaničnika, 2. marta, 21. aprila i 11. maja 2022.

MVP je, u okviru Jadransko-jonske inicijative (JJI) i Strategije EU za jadransko-jonski region (EUSAIR), učestvovalo na sastanku Savjeta ministara vanjskih poslova i VII EUSAIR Forumu u Tirani, 16. maja 2022.

Predstavnici MVP-a su učestvovali na sastancima EUSAIR-a i Jadransko-jonske inicijative (JJI), 5-6. oktobra 2022. putem video uključenja. Na sastancima upućena podrška reviziji Akcionog plana i Strategije EUSAIR, kao i uspostavljanju Savjeta mladih. Podržan je predlog Hrvatske da se uvede peti stub o socijalnoj inkluziji.

Međunarodna organizacija za Frankofoniju (OIF)

Na 43. Ministarskoj konferenciji i 18. Samitu Frankofonije, koji su održani 18. i 19. novembra u Đerbi (Tunis), učestvovao je predsjednik Vlade i rukovodilac MVP-a dr Dritan Abazović. Na Samitu je usvojena Deklaracija iz Đerbe. Jermenija je predala predsjedavanje Samitu Tunisu. Sljedeći Samit Frankofonije će se održati u Francuskoj, dok će domaćin naredne Ministarske konferencije biti Kamerun.

Centar za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC)

Crna Gora učestvuje u svim aktivnostima Centra za bezbjednosnu saradnju (RACVIAC). Predstavnici Ministarstva su učestvovali na sastancima Multinacionalne savjetodavne grupe (MAG) RACVIAC 13. aprila i 3. i 12. oktobra 2022.

Crna Gora je 29. marta 2022. podnijela kandidaturu crnogorske predstavnice Olivere Injac za poziciju direktora RACVIAC. Na sastanku MAG-a 13. aprila 2022. nije donesena odluka o izboru direktora već je zatraženo produženje roka za dostavljanje kandidatura i konsultacije o kandidatima do 13. juna 2022. Crna Gora je povukla navedenu kandidaturu 20. maja 2022.

Na sastanku MAG-a 12. oktobra 2022. dogovoren je produžetak mandata aktuelnom i iniciranje procedure izbora novog direktora RACVIAC-a.

Fond za Zapadni Balkan (WBF)

Predstavnici MVP-a su učestvovali na sastancima Komiteta visokih zvaničnika 13-14. aprila i 29-30. septembra 2022. u Tirani. Na posljednjem sastanku su predstavljene aktivnosti Fonda u prethodnom periodu. Predstavnici Sekretarijata su informisali o procesu evaluacije dostavljenih regionalnih predloga u okviru Petog poziva za projekte. Kada je u pitanju Peti poziv za dostavljanje regionalnih projekata, održane su Info sesije u Nikšiću 30. maja i Podgorici 31. maja 2022.

Organizacija za crnomorsku ekonomsku saradnju (BSEC)

U 2022, održan je sastanak Odbora visokih zvaničnika 25. januara 2022. u okviru moldavskog predsjedavanja.

Predstavnici MVP-a su ispratili sastanke Odbora visokih zvaničnika i Savjeta ministara vanjskih poslova država članica, posmatrača, partnera za sektorski dijalog i povezanih tijela BSEC-a, 20. i 21. decembra 2022. u video formatu. Na sastanku Savjeta ministara vanjskih poslova, u kontekstu rata u Ukrajini, većina država članica osudila nasilnu, neopravdanu i nezakonitu agresiju Rusije nad Ukrajinom, kršenje međunarodnog prava, te narušavanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta Ukrajine. Većina učesnika pozvala na politički dogovor i mirno rješavanje konflikata.

U Beogradu je, 7-8. decembra 2022, održana 60. plenarna sjednica Parlamentarne skuštine BSEC-a (PABSEC), kao završnog događaja u okviru predsjedavanja Narodne skupštine Republike Srbije PABSEC-u. Učešće su uzeli predstavnici parlamentarnih delegacija država članica BSEC-a. Crnogorsku delegaciju je predvodila predsjednica Skupštine Crne Gore Danijela Đurović. Usvojeni su izvještaj o napretku, izvještaji odbora, preporuke, budžet za 2023, kao i ratifikovani mandati novih članova u pojedinim delegacijama. Turska je preuzela od Srbije predsjedavanje PABSEC-u.

Prespanski forum za dijalog

Predstavnici MVP-a učestvovali su na Prespanskom forumu za dijalog 16-18. juna 2022. u Ohridu, pod nazivom „Oblikovanje budućnosti ZB u savremenoj, evropskoj i bezbjednosnoj arhitekturi“.

Višegradska grupa (V4) i Međunarodni višegradski fond (IVF)

Mvp Ranko Krivokapić sastao se 12. maja 2022. sa izvršnim direktorom Međunarodnog višegradskog fonda ambasadorom Petrom Marešom. Na sastanku je razgovarano o aktivnostima Međunarodnog višegradskog fonda (IVF), saradnji Crne Gore i Višegradske grupe, Fondu za Zapadni Balkan, saradnji Crne Gore i V4 kao i ostalim temama koje se tiču regionalne saradnje, evropske perspektive regiona, ekonomsko-socijalnih izazova i globalne bezbjednosne situacije.

Regionalna škola za javnu upravu (ReSPA)

Mvp Ranko Krivokapić sastao se 6. juna 2022. u Podgorici sa direktoricom Regionalne škole za javnu upravu (ReSPA) Majom Handjiskom Trendafilovom. Teme sastanka bile upoznavanje sa aktivnostima ReSPA-e, planovi za naredni period, kao i aktivnosti u okviru Savjeta za regionalnu saradnju (RCC). Imajući u vidu da je sjedište ReSPA-e u Crnoj Gori, ukazano je na značaj unapređenja saradnje na liniji ReSPA-MJU-MVP sa ciljem postizanja još konkretnijih rezultata u ovoj oblasti i dodatnom jačanju vidljivosti na regionalnom i međunarodnom nivou.

Zdravstvena mreža jugoistočne Evrope (SEEHN)

Predstavnici MVP-a učestvovali su na Sastanku o zdravstvenoj diplomatiji, koji je održan u Sofiji, 28-30. novembra 2022, u organizaciji SEEHN-a i bugarskog predsjedavanja CEI. Na sastanku su razmijenjena mišljenja o izgradnji zdravstvene otpornosti u regionu jugoistočne Evrope kroz umrežavanje nauke, diplomatije i politike.

4. GENERALNI DIREKTORAT ZA MEĐUNARODNO PRAVNE POSLOVE

4.1. Međunarodni ugovori

Direkcija za međunarodne ugovore je tokom 2022. nastavila da koordinira aktivnosti u cilju daljeg unaprjeđenja ugovorno-pravne osnove sa brojnim državama i organizacijama. Pripremani su materijali za zaključivanje međunarodnih i administrativnih sporazuma, koji uključuju davanje mišljenja na dostavljene predloge, njihovu pravno-tehničku redakтуру i usaglašavanje, pripremu alternata i punomoćja za potpisivanje. Direkcija za međunarodne ugovore se starala i o njihovom objavljivanju, odnosno potvrđivanju, kao i stupanju na snagu. Davana su i pravna tumačenja u pogledu primjene i važenja međunarodnih ugovora i drugih pitanja iz oblasti međunarodnog prava.

Predstavnici Direkcije su, u saradnji sa drugim organima državne uprave, učestvovali u pregovorima za zaključivanje više bilateralnih i multilateralnih ugovora:

- Prva (ujedno i završna) runda pregovora za usaglašavanje *Sporazuma o pružanju vazduhoplovnih usluga između Vlade Crne Gore i Vlade Države Kuvajt*, 9. novembra 2022. u Podgorici;
- Nastavak devete runde pregovora AP7/CEFTA, 11-12- oktobra 2022. u Beču;
- Deveta runda pregovora za AP7/CEFTA, 6-7 septembra 2022. u Tirani;
- *Online* sastanak u vezi sa pravnom reforme MARRI, 10.maja 2022;
- Osmo runda pregovora za AP7/CEFTA, u hibridnom formatu, 5-6. maja 2022;
- 6. sastanak radne grupe za izradu Sporazuma o slobodnom kretanju državljana trećih država u okviru Zapadnog Balkana, 27.aprila 2022. u Bečićima;
- Sedma runda pregovora AP7/CEFTA, 6. aprila 2022;
- Regionalna *follow up* konferencija o readmisiji, 29. mart-1. aprila 2022, Sarajevo;
- 62. sastanak Komiteta pravnih savjetnika Savjeta Evrope (CAHDI), 24-25 marta 2022.

Nastavljeno je ažuriranje glavne elektronske zbirke međunarodnih bilateralnih i multilateralnih ugovora, što je obaveza predviđena Zakonom o zaključivanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

Tokom 2022. zaključeni su sljedeći međunarodni i administrativni ugovori:

- Tehnički sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Federalnog Ministarstva odbrane Republike Austrije u vezi napredne obuke za specijalistu za spasavanje vitlom 3-14. oktobra 2022. (potpisan: 12. decembra 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Sporazum između Evropske Unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u „Customs“, programu Unije za saradnju u polju carine (2021-2027) (potpisan 30. novembra 2022, nadležnost Ministarstva finansija)

- Sporazum između Evropske unije i Crne Gore o učešću Crne Gore u „Fiscalis“-u, Programu Unije za saradnju iz oblasti oporezivanja (2021 - 2027) (potpisan 30. novembra 2022, nadležnost Ministarstva finansija)
- Pismo namjere između Ministarstva za evropske i vanjske poslove Republike Francuske, Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Republike Slovenije o osnivanju Regionalnog centra za sajber bezbjednost i razvoj sajber kapaciteta (WB3C)(potpisan i stupio na snagu 16.novembra 2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Sporazum o slobodi kretanja na Zapadnom Balkanu uz ličnu kartu (potpisan 3. novembra 2022, nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)
- Sporazum o priznavanju profesionalnih kvalifikacija doktora medicine, doktora stomatologije i arhitekata u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) (potpisan 3. novembra 2022, nadležnost Ministarstva rada i socijalnog staranja)
- Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu (potpisan 3. novembra 2022, nadležnost Ministarstva prosvjete)
- Memorandum o saradnji na projektu "Upravljanje šumskim požarima na Zapadnom Balkanu" između Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede Crne Gore i Društva za promet i konsulting Farmahem doel Skoplje (potpisan i stupio na snagu 28. oktobra 2022, sa važenjem do 31. avgusta 2025, nadležnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede)
- Administrativni sporazum kojim se uspostavlja saradnja između Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Evropske komisije u okviru Evropske mreže za migracije (European Migration Network-EMN) (potpisan i stupio na snagu 23. septembra 2022, nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)
- Memorandum o razumijevanju između Privredne komore Crne Gore i Agencije za ekonomski razvoj Privredne komore San Marina (potpisan 23. septembra 2022)
- Sporazum o donaciji između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Slovenije (ronilica R2-M) (potpisan i stupio na snagu 20. septembar 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Kosova povezan sa saradnjom u oblasti odbrane (potpisan i stupio na snagu 9. septembra 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Amandman broj 2 na Pismo ponude i prihvatanja JLTV-2 (MJ-B-UAW) vezan za nabavku određenih odbrambenih artikala/usluga (potpisan 2. avgusta 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Sporazum između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju (potpisan 22. jula 2022, nadležnost Ministarstva rada i socijalnog staranja)
- Administrativni sporazum za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju (potpisan 22. jula 2022, nadležnost Ministarstva rada i socijalnog staranja)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma-Direktorat za unaprijeđenje konkurentnosti i Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA) na realizaciji Projekta-jačanje i širenje mentoring sistema za mala i srednja preduzeća na Zapadnom Balkanu (faza III) (potpisan 7. jula 2022, sa važenjem do 1. januara 2025, nadležnost Ministarstva ekonomije)

- Memorandum o razumijevanju o jačanju političkih konsultacija između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Republike San Marino (potpisan i stupio na snagu 5. jula 2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Protokol uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske (potpisan 5. jula 2022, objavljen: Zakon o potvrđivanju „Službeni list CG - Međunarodni ugovori“, br. 5/2022 od 4.8.2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Protokol uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske (potpisan 5. jula 2022, objavljen: Zakon o potvrđivanju „Službeni list CG - Međunarodni ugovori“, br. 5/2022 od 4.8.2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Crne Gore i Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u oblasti inovacija i pametne specijalizacije (potpisan i stupio na snagu 30. juna 2022, nadležnost Ministarstva nauke)
- Ugovor o donaciji između Ambasade Republike Koreje i Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore (potpisan 27. juna 2022, sa važenjem do 31. decembra 2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Tehnički sporazum u pogledu sprovođenja i pružanja podrške države domaćina tokom vježbe "Adriatic Strike 2022"(ADST22) (potpisan 16. juna 2022)
- Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III) (FFPA) (potpisan 16. juna 2022, objavljen: Zakon o potvrđivanju „Službeni list CG-Međunarodni ugovori“ br.6/2022 od 21. oktobra 2022, stupanje na snagu: 2. novembar 2022, nadležnost Ministarstva evropskih poslova)
- Drugi dodatni protokol uz Konvenciju o računarskom kriminalu o unaprijeđenoj saradnji i otkrivanju elektronskih dokaza (potpisan 12. maja 2022, nadležnost Ministarstva pravde)
- Memorandum o razumijevanju o saradnji između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih poslova Republike Jermenije (potpisan 12. maja 2022, sa važenjem do 12. maja 2032, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Tehnički sporazum za vježbu "European Mountaun Thunder 22" (EMT 22 TA) (potpisan: 26. aprila 2022, stupanje na snagu 8. maja 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara Republike Sjeverne Makedonije, Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Crne Gore, Vlade Republike Srbije, Vlade Republike Slovenije za funkcionisanje balkanskih medicinskih jedinica i njihovog osoblja (potpisan 6. aprila 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva odbrane Crne Gore i Kanadske privredne korporacije-CCC (potpisan i stupio na snagu 30. marta 2022, sa važenjem do 30. marta 2025, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske o obrazovanju crnogorskih kadeta u Republici Hrvatskoj na preddiplomskim univerzitetskim studijama „Vojno vođenje i upravljanje“ i „Vojno inženjerstvo“ Univerziteta u Zagrebu i integrisanom preddiplomskom i diplomskom univerzitetskom studiju „Vojno pomorstvo“ Univerziteta u Splitu (potpisan i stupio na snagu 24. marta 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Sporazum između Ministarstva odbrane Crne Gore i Ministarstva odbrane Republike Hrvatske o obrazovanju crnogorskih kadeta u Republici Hrvatskoj na diplomskim univerzitetskim studijama „Vojno vođenje i upravljanje“ i „Vojno inženjerstvo“

Univerziteta u Zagrebu (potpisan i stupio na snagu 24. marta 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)

- Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Sjedinjenih Američkih Država koji se tiče jedinica koje ne ispunjavaju uslove u skladu sa Lehi propisima pisanog sporazuma (potpisan i stupio na snagu 23. marta 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Paket podrške za obuke koje organizuje NATO agencija za komunikacije i informacije za 2022. godinu (potpisan 7. marta 2022, stupanje na snagu: 1. januar 2022, sa važenjem do 31. decembra 2022, nadležnost Ministarstva odbrane)
- Izjava o pridržavanju odredbi Multilateralnog sporazuma nadležnih organa o automatskoj razmjeni informacija o finansijskim računima (potpisan 3. marta 2022, nadležnost Ministarstva finansija)
- Ugovor o licenci u vezi sa proširenjem alata Front-Office, CESTO i paketa Web Servisa za robe i usluge (EUIPO) (potpisan i stupio na snagu 22. februara 2022, nadležnost Ministarstva ekonomije)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva vanjskih poslova Crne Gore i Ministarstva vanjskih odnosa Federativne Republike Brazil o uspostavljanju političkih konsultacija o pitanjima od zajedničkog interesa (potpisan i stupio na snagu 22. februar 2022, nadležnost Ministarstva vanjskih poslova)
- Memorandum o razumijevanju između Ministarstva kapitalnih investicija Crne Gore i Agencije za pomorstvo i obalsku stražu Ujedinjenog Kraljevstva u vezi sa priznavanjem ovlašćenja o osposobljenosti za službu na plovilima crnogorske državne pripadnosti (potpisan 15. februara 2022)
- Protokol o izmjenama i dopunama Sporazuma između strana Konvencije o policijskoj saradnji u jugoistočnoj Evropi o automatskoj razmjeni DNK podataka, daktiloskopskih podataka i podataka o registrovanim vozilima (potpisan 8. februara 2022, nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)

4.2. Restriktivne mjere i međunarodno javno pravo

Direkcija za restriktivne mjere i međunarodno javno pravo je tokom 2022. nastavila da sprovodi aktivnosti koje se odnose na pripremanje predloga odluka o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera i stvaranje normativno pravnog osnova za njihovu implementaciju na nacionalnom nivou, te usklađivanje predloga odluka sa pravnom tekovinom EU.

U 2022. radi usklađivanja sa odlukama Savjeta EU o međunarodnim restriktivnim mjerama, Direkcija za restriktivne mjere i međunarodno javno pravo je pripremila predloge za:

- odluke o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/145/ZVBP u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine ("Službeni list CG", br. [11/2022](#), [40/2022](#), [87/2022](#), [116/2022](#) i [147/2022](#));
- Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/386/ZVBP kao odgovor na nezakonitu aneksiju Krima i Sevastopolja ("Službeni list CG", broj 11/2022);

- odluke o izmjenama i dopunama Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/512/ZVBP s obzirom na djelovanja Rusije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini ("Službeni list CG", br. 11/2022 i 40/2022)
- Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2014/119/ZVBP povodom situacije u Ukrajini ("Službeni list CG", br. 11/2022 i 53/2022)
- Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukom Savjeta Evropske unije 2022/266/ZVBP kao odgovor na priznavanje područja ukrajinskih regija Donjecka i Luganjska koje nijesu pod kontrolom Vlade Ukrajine i na naredbu ruskim snagama da stupe na ta područja ("Službeni list CG", br. 40/2022).

Nastavljeno je sa sprovođenjem aktivnosti u pravcu snaženja sistema uvođenja i implementacije međunarodnih restriktivnih mjera. U tom kontekstu, fokus je bio na saradnji i komunikaciji sa relevantnim međunarodnim partnerima.

4.3. Analitika

Direkcija za analitiku je bila angažovana u izradi nove sistematizacije radnih mjesta kojom je nekadašnje Odjeljenje za analitiku postalo Direkcija za analitiku u okviru Generalnog direktorata za međunarodno pravne poslove. U skladu sa novom sistematizacijom, u nadležnosti Direkcije za analitiku je i srednjoročno budžetsko planiranje Ministarstva vanjskih poslova. Direkcija je zajedno sa drugim organizacionim jedinicama pristupila projektnom planiranju niza aktivnosti u narednom srednjoročnom budžetskom periodu.

5. GENERALNI DIREKTORAT ZA EVROPSKU UNIJU

U Generalnom direktoratu za Evropsku uniju praćeno je sprovođenje utvrđene vanjske politike Crne Gore, kao i stavovi koje Crna Gora zastupa u institucijama EU i u bilateralnim odnosima sa državama članicama EU. Rađene su analize opštih kretanja u EU i, u odnosu na njih, pripremani zvanični stavovi na osnovu kojih je Crna Gora učestvovala u zajedničkim aktivnostima s EU u okviru Evropske vanjske i bezbjednosne politike (ZVBP).

Odvijala se redovna komunikacija i saradnja sa Evropskom službom vanjskih poslova, kao i sa drugim institucijama i tijelima EU. Iz svog djelokruga rada, praćeni su i mehanizmi Evropske susjedne politike, kao i razvoj Evropske političke zajednice.

Koordinisano je pridruživanje odlukama, pozicijama i izjavama EU, uključujući restriktivne mjere, kao i pozicija Crne Gore s EU o stavovima unutar drugih međunarodnih organizacija o pitanjima iz djelokruga vanjske i bezbjednosne politike.

Obezbijeden je nesmetan rad Radne grupe za pregovaračko poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, kojoj je šef generalni direktor za Evropsku uniju u MVP. S tim u vezi, usmjeravane su aktivnosti Crne Gore u vezi sa sprovođenjem sporazuma sa EU u okviru Evropske bezbjednosne i odbrambene politike (ZBOP) i obezbjeđivano je političko mišljenje o uključivanju Crne Gore u civilne i vojne misije EU.

Koordinisane su aktivnosti Misije Crne Gore pri EU i ambasada Crne Gore u državama članicama i drugim evropskim državama o pitanjima koji se odnose na poslove EU. Koordinisana je saradnja Misije sa ostalim resorima u dijelu procesa pregovora i sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i

priduživanju (SSP). Istovremeno, održavani su odnosi sa diplomatskim predstavnicima država EU u Crnoj Gori, ali i drugih država, u okviru svoje nadležnosti u cilju bolje saradnje sa državama članicama, državama kandidatima i potencijalnim kandidatima u procesu pridruživanja i pristupanja EU.

U izvještajnom periodu redovno su rađene platforme, analize, pripreme i teze za učeća predstavnika Crne Gore na najvišem nivou, kao i izvještaji sa istih. Praćeni su sastanci prilikom posjeta predstavnika evropskih institucija Podgorici. Uredno su davana mišljenja na dokumenta drugih resora kada se tematika ticala evropske integracije Crne Gore. Takođe, prikupljeni su i objedinjavani materijali za redovno kvartalno i polugodišnje izvještavanje o evropskoj integraciji Crne Gore u cilju izrade Priloga izvještaju EK, kvartalnih izvještaja o evropskoj integraciji, te pripreme sastanaka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, kao i Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje.

Rađene su pripreme i praćeni sastanci Konferencije o budućnosti Evrope na kojima je.mvp Đorđe Radulović učestvovao putem video platforme: 22. januara 2022, 11. marta 2022. i 25. marta 2022. Pripremljena je i platforma za učešće.mvp Radulovića na plenarnoj sjednici ove Konferencije, koja je 9. aprila 2022. održana u Strazburu.

Održan je *online* sastanak Upravnog odbora mreže MVP zemalja ZB u organizaciji GIZ-a, 20. januara 2022, kojom prilikom je dogovoreno da budu angažovani hrvatski eksperti za izradu amandmana na Zakon o međunarodnoj razvojnoj saradnji i upućivanju međunarodne humanitarne pomoći, kao i predstavljanje viznog informacionog sistema (VIS), s osvrtom na primjenu ovog sistema razmjene podataka u zemljama Zapadnog Balkana.

Sedmi sastanak političkih direktora zemalja ZB održan je 5. aprila 2022, u Briselu na poziv zamjenika GS za politička pitanja u EEAS-u Enrikea More. Teme su bile ruska invazija na Ukrajinu, najnovija dešavanja u odnosima EU-ZB i saradnja u oblastima ZVBP i ZBOP EU. Učestvovala je amb. Snežana Radović, vd generalne direktorice za EU, koja se tom prilikom odvojeno sastala sa Sokolom Deđom, zamjenikom ministra za Evropu i vanjske poslove Albanije.

Amb. Snežana Radović učestvovala je na forumu pod sloganom - Ukrajinska lekcija, proširenje EU, prevencija rata koji je održan 26. aprila 2022, u Sofiji. pored ostalih, ovom događaju prisustvovali su i predsjednica EP Roberta Metsola,.mvp Bugarske Teodora Genčovska,.mvp RSM Bujar Osmani,.mvp Kosova Donika Gervala Švarc, zamjenik.mvp Turske Faruk Kajmači, zamjenik.mvp BiH Josip Brkić, zamjenica.mvp Albanije Megi Fino i evropski komesar za susjedsku politiku i politiku proširenja Oliver Varhelji.

Mvp Ranko Krivokapić je na poziv visokog predstavnika EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti Žozepa Borelja, učestvovao na sastanku Savjeta za vanjske poslove, 16. maja 2022, u Briselu, u formatu koji je uključio i šest zemalja Zapadnog Balkana. Ovom prilikom.mvp Krivokapić je imao susrete sa: visokim predstavnikom EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti Žozepom Boreljom, specijalnim izaslanikom za Zapadni Balkan Miroslavom Lajčakom, evropskim komesarom za susjedsku politiku i pregovore o proširenju Oliverom Varheljijem, predsjedavajućim Odbora za vanjske poslove EP Dejvidom Mekalisterom, izvjestiocem EP za Crnu Goru Toninom Piculom, kao i kopredsjedavajućim Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje EU i Crne Gore Vladimirom Bilčikom.

Održane su konsultacije sa delegacijom Republike Sjeverne Makedonije s ciljem prenošenja iskustva Crne Gore u pregovaračkom procesu sa EU. Studijska posjeta realizovana je 1. i 2. juna 2022. u Podgorici. Ovom prilikom razmijenjena su mišljenja na teme evropske integracije, Zajedničke vanjske

i bezbjednosne politike, procedure sprovođenja restriktivnih mjera, kao i strategije odbrane Crne Gore i njenom doprinosu bezbjednosnoj i odbrambenoj politici EU.

Održan je XI sastanak Savjeta za stabilizaciju i pridruživanje EU-Crna Gora 14. jula 2022. u Podgorici. Sastankom su kopredsjedavali visoki predstavnik EU za vanjske poslove i politiku bezbjednosti Žozep Borelj i predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović. To je bio prvi sastanak Savjeta koji je održan u zemlji kandidatu za članstvo, čime se pružila nedvosmislena podrška EU u procesu pridruživanja Crne Gore. Učesnici su razgovarali o daljoj strategiji procesa pristupanja i o postignutim rezultatima.

Delegacija Crne Gore učestvovala je na tehničkim konsultacijama o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji sa predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova Češke u Pragu, 28. jula 2022.

Osmi sastanak političkih direktora zemalja Zapadnog Balkana i Evropske unije održan je u Podgorici 13. oktobra 2022. Kopredsjedavali su državni sekretar u MVP Ljubomir Mišurović i zamjenik GS za politička pitanja u EEAS-u Enrike Mora. Na sastanku su razmijenjena mišljenja o ruskom ratu u Ukrajini, saradnji u oblasti ZVBP, kao i aktuelnim dešavanjima u regionu. Riječ je o redovnom sastanku, koji se održava dva puta godišnje, po pravilu, jednom u Briselu, a jednom u nekoj od zemalja Zapadnog Balkana.

Sastanak političkih direktora zaduženih za EU poslove u okviru crnogorskog predsjedavanja Procesu saradnje u jugoistočnoj Evropi (SEECF) održan je 19. decembra 2022. u Podgorici.

6. GENERALNI DIREKTORAT ZA NATO I POLITIKU BEZBJEDNOSTI

Generalni direktorat za NATO i politiku bezbjednosti (GDN) je tokom 2022. nastavio da sprovodi i koordiniše aktivnosti sa ciljem podrške implementaciji političkih prioriteta i profilisanju Crne Gore kao odgovorne i pouzdane NATO saveznice. U tom kontekstu, kontinuirano je sarađivao s nadležnim institucijama Crne Gore i tijelima NATO u cilju ispunjavanja predviđenih obaveza koje proističu iz članstva u NATO. Aktivnosti su bile prvenstveno usmjerene na pripreme susreta na visokom nivou u oblasti NATO i politike bezbjednosti, učestvovanja u izradi nacionalnih strateških dokumenata na polju bezbjednosti i odbrane, te ispunjavanju bezbjednosno-tehničkih preduslova za nesmetan rad GDN i MVP u cjelini. GDN je kontinuirano održavao kontakte s predstavnicima savezničkih ambasada u Podgorici u vezi sa pitanjima iz svoje nadležnosti.

6.1. Sprovođenje političkih prioriteta – Crna Gora članica NATO

U 2022, MVP - GDN je, kroz redovne aktivnosti i učešće na sastancima, bio posvećen sprovođenju političkih prioriteta u pogledu održanja statusa odgovorne i pouzdane saveznice u Alijansi. U tom kontekstu, GDN je, u saradnji sa Stalnom misijom pri NATO, nastojao da koordiniranim i pravovremenim aktivnostima pruži puni doprinos izgradnji pozicije Crne Gore kao odgovorne saveznice u okviru NATO.

Imajući u vidu strateški značaj regiona Zapadnog Balkana za NATO, nastavljeno je aktivno promovisanje regiona u okvirima Alijanse, a na linijama naše inicijative iz 2021. U aprilu 2022. Crna Gora je na nivou Političkog komiteta u NATO organizovala učešće predstavnika NVO sektora iz naše države, a na temu dezinformacija u regionu ZB. U oblasti politike otvorenih vrata i proširenja NATO, Vlada Crne Gore je na sjednici od 18. jula. usvojila predloge zakona o potvrđivanju protokola uz

Sjevernoatlantski ugovor za Finsku i Švedsku, koje je potom Skupština usvojila 28. jula, a koji su predati SAD, depozitaru Ugovora, u septembru 2022.

Pored aktivnosti u okviru NATO, značaj regionalnih prilika je istican i na sastancima u okviru predsjedavanja Crne Gore Američko-jadranskom poveljom (A5), ali i u bilateralnim kontaktima sa državama članicama NATO, NATO zvaničnicima, kao i partnerskim državama iz regiona. Predstavnici GDN su u martu održali bilateralne konsultacije o NATO pitanjima između Crne Gore i Sjeverne Makedonije, a učestvovali su i u političkim konsultacijama sa Kosovom u julu 2022.

GDN je, istovremeno, nastavio sa praćenjem i koordinacijom sprovođenja najvažnijih politika NATO, a posebno onih koje su prepoznate kao politički prioriteti na nivou Vlade.

NATO je godinama sprovodio politiku „dvostrukog pristupa“ (dijalog i odvratanje i odbrana) prema Rusiji, ali je tokom 2022. agresijom ove države na Ukrajinu stvorena nova realnost za evroatlantsku bezbjednost. Početak rata u februaru 2022. je doveo do promjene u NATO pristupu, pa je novim Strateškim konceptom iz juna 2022. Rusija definisana kao najznačajnija i direktna prijetnja bezbjednosti saveznica i miru i stabilnosti u evroatlantskom području.

Crna Gora je po pitanju Ukrajine doprinijela sveopštem jedinstvu Alijanse i podržala nastavak pružanja neposredne i praktične podrške ovoj državi, a radi zaštite njene nezavisnosti, suvereniteta i teritorijalnog integriteta, te zaštite njenog prava na samoodbranu. Crna Gora je, u NATO okvirima, tokom 2022. opredijelila 40.000 eura za Sveobuhvatni paket pomoći (CAP) i to za projekat obezbjeđivanja medicinske opreme (paketa za prvu pomoć). Ukrajini je opredijeljena i druga značajna podrška, a obim iste je na nivou od 11% odbrambenog budžeta Crne Gore.

GDN je, zajedno sa Misijom pri NATO u Briselu, koordinirao nastupe i odluke o pristupanju zajedničkim izjavama o gorenavedenim temama u okviru Alijanse. U tom pogledu, Crna Gora se u izvještajnom periodu pridružila zajedničkim izjavama NAC-a (o situaciji u i oko Ukrajine, o ruskom napadu na Ukrajinu, o nelegalnim referendumima u djelovima Ukrajine).

U okviru politike odvratanja i odbrane, angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore u Letoniji, u borbenoj grupi Pojačanog isturenog prisustva NATO pod vođstvom Kanade se nastavlja kroz redovne šestomjesečne rotacije pa je u Letoniju u junu upućena osma rotacija VCG, a u decembru 2022. deveta (sa po 10 vojnika). Tokom 2022. vršene su i pripreme Vojske za doprinos drugoj NATO borbenoj grupi u Bugarskoj, za kontigent koji će biti upućen početkom 2023.

Po pitanju kooperativne bezbjednosti i djelovanja van granica Alijanse, Crna Gora je podržavala snaženje partnerstava, naročito sa državama u indo-pacifičkoj regiji, državama pod rizikom od ruske agresije (BiH, Gruzijom, Moldavijom), ali i državama na južnim NATO granicama (Mauritanija, Jordan, Tunis). Crna Gora je kontinuirano isticala i značaj saradnje na relaciji NATO – EU.

Tokom 2022. Crna Gora je nastavila da učestvuje u NATO misiji na Kosovu – KFOR.

Takođe, Crna Gora je nastavila sa doprinosom međunarodnim naporima u borbi protiv terorizma, a naročito kroz učešće u Globalnoj koaliciji za pobjedu nad ISIS. Predstavnici GDN su, u ime Crne Gore, pored učešća u Radnoj grupi za borbu protiv stranih boraca terorista, učestvovali i na sastancima Radne grupe za komunikacije Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS tokom 2022. godine. GDN je, pripremao i učešće državnog sekretara Lj. Mišurovića na ministarskom sastanku Globalne koalicije za pobjedu nad ISIS koji je 11. maja 2022. održan u Marakešu.

Na sjednici Skupštine 18. decembra 2019. donijeta je odluka o učešću do dva pripadnika VCG u trening misiji NATO u Iraku. Prvi pripadnik VCG, koji je u misiju upućen u junu 2021, angažman je završio u januaru 2022. Tokom godine su vršene pripreme za narednu rotaciju.

U oblasti suprotstavljanja hibridnim prijetnjama, predstavnici GDN su, u ime Crne Gore, prisustvovali sastancima Nadzornog odbora Centra za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama, kao i na *online* radionicama i vebinarima u organizaciji Centra, kao i godišnjem sastanku nacionalnih kontakt osoba država članica Centra.

Vezano za sprovođenje Rezolucije 1325 SBUN, Crna Gora je prošle godine, kao podršku Kancelariji specijalne predstavnice Generalnog sekretara NATO za pitanje žena, uplatila iznos od 10.000 eura. Na nacionalnom nivou se primjenjivao Program sprovođenja Akcionog plana za implementaciju Rezolucije SBUN 1325 za period 2021-2022.

U okviru napora za suočavanje sa izazovima pandemije COVID-19, u saradnji GDN i Misije u Briselu sa Ministarstvom zdravlja, u martu 2022. je izvršena nabavka medicinske opreme za Opštu bolnicu Berane, koja je dijelom finansirana NATO sredstvima koja su našoj državi za ovu namjenu opredijeljena tokom 2021.

6.2. Učešće u regionalnim bezbjednosnim inicijativama i bezbjednosnim konferencijama

Tokom 2022, Crna Gora je predsjedavala Američko-jadranskoj povelji (A5), drugi put u statusu članice NATO, odnosno po četvrti put od osnivanja ove inicijative. GDN je bio zadužen za organizaciju sastanka političkih direktora i ministara vanjskih poslova, kao i pripremu učešća predstavnika Crne Gore. Promocija evroatlantske perspektive strateški važnog regiona Zapadnog Balkana bila je jedan od prioriteta crnogorskog predsjedavanja A5 koje se odvijalo u izazovnim političkim i bezbjednosnim uslovima u Evropi i regionu. Tokom svih aktivnosti u okviru predsjedavanja, Crna Gora je bila jasna u osudama ruskog rata i agresije protiv Ukrajine, te je i kroz A5 nastavila sa izražavanjem poštovanja ukrajinskom suverenitetu, teritorijalnom integritetu i nezavisnosti.

Zvaničan početak predsjedavanja Crne Gore Povelji predstavljao je sastanak političkih direktora ministarstava vanjskih poslova i odbrane članica i posmatrača Američko – jadranske povelje (A5), koji je održan 24 – 25. marta 2022. u Budvi. Sastankom je, u ime MVP, predsjedavao gd za NATO i politiku bezbjednost V. Vučinić. Tokom dvije radne sesije, učesnici su razmatrali aktuelne bezbjednosne i političke izazove, stabilnost regiona u kontekstu integracionih procesa, saradnju u okviru A5 u novom bezbjednosnom okruženju, kao i dostignuća i perspektive Povelje. Na sastanku je postignut dobar stepen saglasnosti oko potrebe unapređenja Povelje, pronalaženja novih mehanizama saradnje u odgovoru na aktuelne bezbjednosne izazove.

Sastanak ministara vanjskih poslova u okviru crnogorskog predsjedavanja A5 održan je na marginama 77. zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, 21. septembra u Njujorku. Gost sastanka bio je i specijalni izaslanik EU za Zapadni Balkan M. Lajčak. Svi članovi A5 dali su snažnu podršku borbi Ukrajine protiv ruske agresije i obavezali se da će nastaviti sa pružanjem humanitarne i vojne pomoći ovoj državi za očuvanje njenog suvereniteta i teritorijalnog integriteta.

Drugi sastanak političkih direktora ministarstava vanjskih poslova održan je 13. decembra u Podgorici, a sastankom je, u ime MVP, predsjedavao savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđe Radulović. Na sastanku je usaglašen tekst Zajedničke deklaracije, koja je zatim usvojena na ministarskom sastanku.

Održavanjem sastanka ministara vanjskih poslova A5 13. decembra u Podgorici zaključeno je crnogorsko predsjedavanje Američko - jadranskoj povelji. Sastanak je otvorio predsjednik Vlade i rukovodilac Ministarstva vanjskih poslova dr Dritan Abazović, koji je i predao predsjedavanje Poveljom ministru vanjskih poslova S. Makedonije B. Osmaniju. Tokom dvije sesije kojima su predsjedavali savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku Đorđe Radulović i državni sekretar u MVP amb. Miroslav Šćepanović, ocijenjeno je da Povelja bilježi uspjehe i, ispunjavajući svoju svrhu, sve više dobija na važnosti. Ambiciozan i intenzivan program, koji je uspješno sproveden pod crnogorskim predsjedavanjem, uprkos destabilizujućim dešavanjima na evropskom tlu, je dokaz da A5 ostaje relevantan i dragocjen mehanizam za promovisanje evroatlantske i evropske agende na Zapadnom Balkanu.

Vlada Crne Gore je 22. decembra usvojila Izveštaj o predsjedavanju Crne Gore Američko – jadranskoj povelji (A5) tokom 2022, koji je pripremio GDN u koordinaciji sa Ministarstvom odbrane.

U sklopu učešća na bezbjednosnim konferencijama,.mvp Ranko Krivokapić učestvovao je na 12. ZBS Forumu u organizaciji Atlantskog saveza Crne Gore koji je 6-8. oktobra 2022. održan u Budvi. Ministar Krivokapić je učestvovao na panelu „Evropska budućnost Zapadnog Balkana: snovi, zablude i provjera realnosti“ zajedno sa.mvp Mađarske, Peterom Sijartom, specijalnim izaslanikom EU za Zapadni Balkan Miroslavom Lajčakom, kao i specijalnim izaslanikom britanskog premijera za Zapadni Balkan, Ser Stjuartom Pičom. Budući da je Vlada Crne Gore bila pokrovitelj Forumu, GDN je, u ime MVP, koordinirao i finansijsku pomoć, obnavljanje i potpisivanje memoranduma o saradnji, kao i potpisivanje ugovora o poslovnoj saradnji s Atlantskim savezom Crne Gore.

6.3. Učešće na međunarodnim skupovima i konferencijama i bilateralnim sastancima sa zvaničnicima NATO

U saradnji sa diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore, koordinirane su pripreme za učešće:

- .mvp Đorđa Radulovića na vanrednom virtuelnom sastanku ministara vanjskih poslova država članica NATO, koji je održan 7. januara 2022. i bio posvećen krizi u Ukrajini;
- predsjednika M. Đukanovića na vanrednom virtuelnom samitu 25. februara koji je, takođe, bio posvećen situaciji u Ukrajini;
- .mvp Đorđa Radulovića na vanrednom sastanku ministara vanjskih poslova država članica NATO, održanom 4. marta 2022. u Briselu, koji je bio posvećen situaciji u Ukrajini. Ministrima vanjskih poslova NATO pridružili su se i ministri vanjskih poslova Finske i Švedske, kao i Visoki predstavnik EU za vanjsku politiku. Takođe, ukrajinski ministar vanjskih poslova se u video poruci obratio ministrima kako bi opisao situaciju u državi i istakao potrebe Ukrajine u narednom periodu;
- predsjednika M. Đukanovića na vanrednom samitu 24. marta u Briselu, koji je bio posvećen krizi u Ukrajini;
- .mvp Đorđa Radulovića na sastanku ministara vanjskih poslova država članica NATO, koji je održan 6-7. aprila 2022. u Briselu, a bio je posvećen eskalirajućoj krizi u Ukrajini. Ministrima vanjskih poslova NATO pridružili su se i ministri vanjskih poslova Finske i Švedske, Ukrajine, Gruzije, Japana, Republike Koreje, Australije i Novog Zelanda, kao i Visoki predstavnik EU za vanjsku politiku;

- .mvp Ranka Krivokapića na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova država članica NATO, koji je, po prvi put u tom formatu, održan 14-15. maja u Berlinu, i bio posvećen očuvanju međunarodnog mira, bezbjednosti svih članica saveza, kao i podršci Ukrajini u nastojanju da odbrani svoju teritoriju i svoje građane. Takođe, tokom sastanka diskutovano je o, tada, mogućim zahtjevima Finske i Švedske za članstvo u NATO, kao i Strateškom konceptu. Ministrima vanjskih poslova NATO pridružili su se finski i švedski ministri vanjskih poslova;
- .predsjednika Mila Đukanovića na NATO samitu, održanom 29 – 30. juna u Madridu, koji je bio posvećen politikama NATO, uključujući politiku odbrane i odvracanja, projektovanja stabilnosti, borbu protiv terorizma i politiku otvorenih vrata, kao i modernizaciju NATO strukture. Na Samitu je usvojen novi Strateški koncept, koji predstavlja kompas za djelovanje Alijanse i njenu adaptaciju u promjenljivom bezbjednosnom okruženju. Takođe, upućen je poziv Švedskoj i Fnskoj da postanu članice Alijanse. U sastavu delegacije Crne Gore su bili i.mvp Ranko Krivokapić i ministar odbrane Raško Konjević;
- .predsjednika Vlade i rukovodioca MVP dr Dritana Abazovića na sastanku NATO ministara vanjskih poslova, održanom 29 – 30. novembra u Bukureštu, a koji je bio posvećen jačanju podrške Ukrajini u njenoj borbi protiv ruske invazije. Sesijama su u formatu država članica i pozvanih država, Finske i Švedske, prisustvovali i ministri vanjskih poslova Ukrajine, Bosne i Hercegovine, Gruzije i Moldavije, kao i predstavnik Evropske unije za vanjsku politiku. Nakon sastanka je objavljena zajednička izjava ministara vanjskih poslova i dogovoreno održavanje neformalnog sastanka na nivou ministara vanjskih poslova u Norveškoj sljedeće godine, u susret Samitu u Viljnusu u julu 2023;
- .Stalne delegacije Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini NATO (PA NATO) na sastancima tokom 2022;
- .nastupe diplomatskih predstavnika Crne Gore na brojnim bilateralnim i multilateralnim sastancima kada se to ticalo bezbjednosne situacije u regionu Zapadnog Balkana, krize u Ukrajini, kao i novih bezbjednosnih izazova i koordinacije podrške naporima u borbi protiv međunarodnog terorizma, benefita članstva u NATO itd.

6.4. Ispunjavanje obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO

GDN je nastavio s ispunjavanjem i praćenjem ispunjavanja obaveza koje proizilaze iz članstva u NATO.

Predstavnici GDN su učestvovali u interresornim Vladinim radnim grupama za izradu i implementaciju strateških dokumenata u oblasti odbrane i bezbjednosti – Interresornoj radnoj grupi za analizu propisa Crne Gore koji uređuju postupanja u situacijama koje mogu izazvati krizu, Interresornoj radnoj grupi za koordinaciju i praćenje implementacije NATO Ciljeva sposobnosti za Crnu Goru, kao i Inerresornoj radnoj grupi za praćenje realizacije Akcionog plana za implementaciju Strategije odbrane Crne Gore 2019-2022. i izradu i praćenje realizacije Akcionog plana za implementaciju Strategije odbrane Crne Gore 2023-2026. Predstavnik GDN je tokom 2022. bio član i radne grupe koja se bavi pripremanjem platforme za učešće crnogorskih privrednih subjekata u NATO tenderima.

Predstavnicima GDN su redovno učestvovali u pripremnim sastancima za planiranje NATO vježbe za upravljanje kriznim situacijama (CMX) 2023 i koordinirali pripremu dokumenata, prvenstveno ažuriranje kataloga nacionalnih odgovora sa NATO priručnikom mjera za odgovor na krize, ali i sve ostale potrebne aktivnosti za pripremu vježbe, uključujući i planske konferencije koje su održavane u NATO sjedištu u Briselu i u Istanbulu.

7. GENERALNI DIREKTORAT ZA KONZULARNE POSLOVE I SARADNJU SA ISELJENIŠTVOM

U toku 2022. Generalni direktorat za konzularne poslove i saradnju sa iseljeništvom bio je angažovan na zaštiti prava i interesa Crne Gore, njenih državljana i pravnih lica u inostranstvu, kao i razvijanju veza i saradnje Crne Gore sa svojom dijasporom – iseljeništvom. Značajne aktivnosti preduzete su na planu predlaganja i usvajanja propisa koji se tiču načina izdavanja diplomatskog i službenog pasoša, te bližih uslova za izdavanje vize za duži boravak (Viza D). U dijelu vizne politike, a u cilju podrške crnogorskoj ekonomiji, u susret ljetnjoj turističkoj sezoni donesene su četiri sezonske odluke o bezviznom režimu za zemlje koje su prepoznate kao značajna emitivna tržišta, dok je u dijelu obaveza koje Crna Gora ima u procesu pristupanja Evropskoj uniji pripremljen Predlog uredbe o izmjenama i dopuni Uredbe o viznom režimu koja će rezultirati daljim usklađivanjem vizne politike sa EU. Osim redovne međunarodno-pravne pomoći i opštih konzularnih poslova značajne aktivnosti preduzete su na planu učešća i pružanja pomoći pri evakuaciji crnogorskih državljana iz Ukrajine.

U toku izvještajnog perioda Generalni direktorat za konzularne poslove i saradnju sa iseljeništvom obradio je ukupno 16947 predmeta.

7.1. Međunarodna pravna pomoć i opšti konzularni poslovi

Direkcija za međunarodnu pravnu pomoć i opšte konzularne poslove je u okviru svojih nadležnosti kontinuirano radila na pružanju konzularno pravne pomoći i postupala po konzularnim radnjama, i to: zamolnice, ekstradicije, pitanja državljanstva, ostavine, imovinsko pravna pitanja, matična stanja, legalizacija dokumenata, putni listovi, pasoši, sprovodnice, provjere vjerodostojnosti obrazovnih isprava - diploma i drugi konzularni predmeti koji se odnose na uhapšene, pritvorene, bolesne, sa humanitarnom svrhom. Direkcija je postupila zahtjevima crnogorskih državljana koji su se obratili za posredovanje u dobijanju konzularne pomoći po raznim pitanjima, posredstvom naših DKP-a u inostranstvu. Tokom 2022. obrađeno je ukupno 8458 opštih predmeta.

Nakon početka agresije Ruske Federacije na Ukrajinu u februaru 2022, Direkcija je u saradnji sa DKP-ima Crne Gore u Ukrajini, Rumuniji, Mađarskoj i Poljskoj aktivno učestvovala i pružala pomoć pri evakuaciji crnogorskih državljana iz Ukrajine i o tome redovno izvještavala javnost.

Direkcija je u okviru svojih nadležnosti postupala i davala mišljenja na predloge zakonskih propisa drugih organa, a predstavnici ove direkcije učestvovali su u radu međuresornih radnih grupa iz oblasti readmisije, granice i migracija, kao i Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, čiji je nosilac posla Ministarstvo unutrašnjih poslova. U izvještajnom periodu izdato je 35 putnih listova po osnovu readmisije, odnosno povratka lica koja neosnovano borave na teritoriji neke države, u zemlju njihovog porijekla.

U toku 2022. održane su konzularne konsultacije sa R. Slovenijom (12. aprila u Ljubljani).

7.2. Saradnja sa iseljeništvom, pasoško vizni poslovi i počasni konzuli

Tokom 2022. obrađeno je ukupno oko 3880 predmeta.

U skladu sa Uredbom o licima kojima se izdaje diplomatski i službeni pasoš, tokom 2022. izdat je ukupno 301 pasoš, od čega 240 diplomatskih i 61 službeni pasoš. Shodno Zakonu o putnim ispravama u 2022. poništeno je 232 diplomatska pasoša, dok je službenih poništeno 73. U četvrtom kvartalu prethodne godine preduzete su aktivnosti na izmijeni Pravilnika o načinu izdavanja diplomatskog i službenog pasoša.

Značajan dio aktivnosti bio je fokusiran na privilegije i imunitete stranih predstavnika u Crnoj Gori, izdavanje legitimacija, oslobađanje od plaćanja carina i PDV za strana DKP-a u Crnoj Gori i međunarodne organizacije, evidentiranje ugovora i registraciju stranih DKP-a u Crnoj Gori.

U tom kontekstu posredovano je u postupku izdavanja 399 zahtjeva za izdavanje diplomatskih, službenih i konzularnih legitimacija, te 108 poreskih identifikacionih kartica diplomatskom i službenom osoblju stranih DKP-a i međunarodnih organizacija u Crnoj Gori. U vezi sa oslobađanjem od carine i PDV-a, obrađeno je 2767 predmeta koji se odnose na potvrde i uvjerenja za oslobađanje od plaćanja PDV-a i carine za potrebe projekata u Crnoj Gori koji su finansirani međunarodnim donacijama, izjave za oslobađanje od PDV-a i carine za službene i lične potrebe diplomatskog osoblja i DKP-a, te potvrde o evidentiranju međunarodnih ugovora i rješenja o evidenciji i potvrdi o homologaciji.

Direkcija je tokom 2022. obrađivala i predmete u vezi sa obezbjeđivanjem objekata stranih DKP-a u Crnoj Gori, privilegijama i imunitetima s aspekta tumačenja Bečke konvencije o diplomatskim odnosima iz 1961. i Bečke konvencije o konzularnim odnosima iz 1963, postupanjem po najavama dolaska stranih šticećenih ličnosti u Crnu Goru i odlaska naših šticećenih ličnosti u inostranstvo, te inicijalnim vizama za strane i naše diplomate.

Tokom 2022. započete su procedure za postavljenje 6 i opoziv 2 počasna konzula Crne Gore u inostranstvu, koje do kraja 2022. nijesu okončane, već će se aktivnosti po ovom pitanju nastaviti u 2023.

Vlada Crne Gore je 2022. imenovala počasnog konzula Crne Gore u Santo Domingu (Dominikanska Republika), dok je opozvala počasnog konzula Crne Gore u Kajlu (Veliko Vojvodstvo Luksemburg).

Na planu saradnje i komunikacije sa organizacijama dijaspore – iseljenika, Direkcija je u okviru svojih zakonskih nadležnosti pratila ostvarivanje programskih aktivnosti subjekata koji su nosioci saradnje sa dijasporom – iseljenicima. S tim u vezi, ovom direktoratu je dostavljen Izveštaj o radu Uprave za dijasporu za 2022.

U okviru saradnje sa iseljenicima, predstavnici MVP-a prisustvovali su tradicionalnim događajima, poput manifestacije Crnogoraca u Peroju, gdje je ove godine obilježen jubilej 365. godišnjice dolaska crnogorskih iseljenika na to područje R. Hrvatske, kao i Lučindanskim susretima, posvećenim obilježavanju 170. godišnjice proglašenja Crne Gore za Knjaževinu, u organizaciji Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske (NZCH).

7.3. Vizna politika, preleti i tranzit

U Direkciji za viznu politiku, prelete i tranzit u 2022. obrađeno je 3966 predmeta iz oblasti vizne politike, dok je iz preostalih oblasti obrađeno 643 predmeta.

Tokom izvještajnog perioda primljeno je ukupno 3857 zahtjeva za izdavanje viza i to 2198 od DKP-a Crne Gore i 1659 od DKP-a drugih zemalja (Srbija, Bugarska) koje nas zastupaju u trećim zemljama. Evidentirano je 2797 zahtjeva za vizu za kraći boravak (viza C), odnosno 1060 zahtjeva za vizu za duži boravak (viza D), od čega je odobreno 1614 viza C i 523 vize D.

Evidentirano je 423 zahtjeva za prelete i/ili slijetanja stranih državnih vazduhoplova, dok je bilo 63 preleta državnih vazduhoplova Crne Gore, uključujući i one angažovane za državne potrebe. Registrovan je 41 zahtjev za izdavanje godišnjeg odobrenja za 2022, dok je zaprimljeno 35 zahtjeva za izdavanje godišnjih odobrenja za 2023.

Vladi su u I kvartalu predložene odluke o privremenom oslobađanju od pribavljanja vize za državljane R. Jermenije i R. Kazahstan, a u II kvartalu za državljane Kraljevine Saudijske Arabije i Arapske Republike Egipat.

U vezi sa obavezama koje proizilaze iz Zakona o strancima, oformljena je radna grupa za izradu Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje vize za duži boravak (Viza D), koja je uspješno završila povjereni zadatak. Pravilnik je objavljen u Službenom listu CG br. 131/22, a stupio na snagu 9. decembra 2022. Takođe, rađeno je na Predlogu uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o viznom režimu, na osnovu Informacije o usklađivanju sa viznom politikom EU koju je pripremila Direkcija, a Vlada usvojila na sjednici od 15. decembra 2022.

Predstavnik Direkcije, u svojstvu člana, učestvovao je u radu sledećih tijela: Radne grupe za pregovaračko poglavlje 24, Radne grupe za sprovođenje Šengenskog akcionog plana, Radne grupe za integrisano upravljanje granicom, Radne grupe za izmjenu i dopunu Zakona o strancima, te Radne grupe za izradu web servisa za potrebe UP i nadogradnju VIS-a.

V DIPLOMATSKA AKADEMIJA

Tokom 2022, aktivnosti Diplomatske akademije uglavnom su bile usmjerene na jačanje kapaciteta zaposlenih kroz učešće u programima međunarodne saradnje, odnosno organizovanje stručnih ispita od značaja za rad u službi vanjskih poslova. Kao rezultat aktivnosti Diplomatske akademije izdvajamo:

- **50 posto zaposlenih u službi vanjskih poslova pohađalo je bar jedan program u organizaciji Diplomatske akademije ili u okviru programa međunarodne saradnje**

Srednjoročnim programom rada Vlade za 2022-2024, unapređenje procesa i jačanje kapaciteta zaposlenih u službi vanjskih poslova od značaja za sprovođenje utvrđenih prioriteta vanjske politike jedan je od ciljeva koji su u funkciji ostvarivanja prioriteta „Crna Gora – buduća članica Evropske unije s osnaženom pozicijom na međunarodnoj sceni“.

Broj zaposlenih u službi vanjskih poslova koji su pohađali bar jedan program u organizaciji Diplomatske akademije ili u okviru programa međunarodne saradnje, kao indikator uspješnosti u postizanju navdenog cilja, na kraju 2022. iznosio je 44 zaposlena, u odnosu na planiranih 45, a što je ako se uzme u obzir ukupan broj zaposlenih na diplomatsko-konzularnim poslovima u zemlji okvirno

50 posto zaposlenih, odnosno svaki drugi zaposleni je pohađao bar jedan program stručnog usavršavanja.

Posebna pažnja tokom godine bila je posvećena rodnoj balansiranošću među polaznicima programa usavršavanja, imajući u vidu da su tokom prošle godine 80% polaznika programa bile žene, u 2022. procenat žena polaznika programa usavršavanja iznosio je 45% u odnosu na planiranih 60%.

Imajući u vidu da su vještine komunikacije prepoznate kao jedna od ključnih kompetencija za poslove koje vrše diplomate, odnosno vještine pisane komunikacije za poslove mlađih diplomata, Diplomatska akademija je organizovala poseban program usavršavanja sa ciljem jačanja vještina pisane komunikacije koji je polaznicima pružio priliku za dodatno usavršavanje diplomatske prakse.

Zaposleni u službi vanjskih poslova imali su priliku da se stručno usavršavaju na 16 programa u inostranstvu koji su realizovani u okviru međunarodne saradnje, a koji su uglavnom bili namijenjeni diplomatama iz zemalja Zapadnog Balkana sa ciljem jačanja kapaciteta od značaja za proces evropske integracije.

Tokom 2022. Evropska služba za vanjske poslove (EEAS) pokrenula je pilot projekat Evropske diplomatske akademije koji će trajati devet mjeseci u periodu od septembra 2022. do maja 2023. Zajedno sa mladim diplomatama iz država članica Evropske unije priliku za usavršavanje na Evropskoj diplomatskoj akademiji dobio je i jedan mladi diplomata iz Crne Gore, kao i mlade diplomate iz ostalih država Zapadnog Balkana i Ukrajine.

- **Ljetnja škola za mlade diplomate okupila je 85 profesionalaca međunarodnih odnosa iz 32 države**

U periodu od 3-10. jula 2022, održana je 15. Ljetnja škola za mlade diplomate „Gavro Vuković“, posvećena ulozi i značaju diplomatije u sprječavanju konflikata, očuvanju mira i promociji prosperiteta, a okupila je 53 mlade diplomate iz 32 države, kao i 32 istaknuta govornika, teoretičara i praktičara međunarodnih odnosa koji su aktuelne teme u oblasti diplomatije približile mlađim kolegama.

Tokom tradicije duge 15 godine, u radu Ljetnje škole učestvovalo je skoro 1000 profesionalaca međunarodnih odnosa iz 85 država i sa svih kontinenata.

Ljetnja škola je globalna platforma koja predstavlja priliku za učenje, povezivanje i razmjenu ideja, a prepoznata je kao jedna od aktivnosti u Programu rada Vlade za 2022. koja doprinosi ostvarivanju prioriteta „Crna Gora – buduća članica Evropske unije s osnaženom pozicijom na međunarodnoj sceni“.

- **Više od 21.000 korisnika posjetilo je portal Young Diplomats**

Portal Young Diplomats pokrenut je kao rezultat ambicije da se sačuva institucionalna memorija o projektu Ljetnje škole za mlade diplomate „Gavro Vuković“ i dalje održavaju jednom uspostavljeni odnosi među učesnicima. Od jula 2020, kada je portal pokrenut uz podršku Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori, bilježi konstantan trend rasta posjećenosti, pa je tako broj posjetilaca portala u odnosu na prethodnu godinu porastao za skoro 80 posto, odnosno portal je tokom godine posjetilo 21385 korisnika. Ono što ovaj portal čini jedinstvenim jeste „živa“ baza informacija o svim alumnistima (686) i predavačima (237) koji su u proteklom periodu doprinijeli uspjehu ovog događaja.

Projekat Ljetnje škole prepoznat je kao aktivnost koja doprinosi razumijevanju uloge i značaja NATO-a i promociji evroatlantskih vrijednosti, pa je zahvaljujući podršci NATO Odjeljenja za javnu diplomatiju pripremljeno više sadržaja za portal Young Diplomats od značaja za profesionalce međunarodnih odnosa. Pored serije tekstova i video materijala, posebna pažnja je posvećena seriji audio podkasta pod nazivom *Time for Diplomacy* koja je dodatan akcenat stavila na neke od tema koje su obrađivane tokom Ljetnje škole, kao što su klimatske promjene, implikacije rata u Ukrajini na Zapadni Balkan, novi starteški koncept NATO-a, značaj pregovaranja u procesu rješavanja konflikata.

▪ **Stručne ispite od značaja za rad u službi vanjskih poslova položilo 11 lica**

Stručni ispiti od značaja za rad u službi vanjskih poslova predstavljaju važnu kariku u procesu jačanja administrativnih kapaciteta. Diplomatsko-konzularni ispit se polaže radi provjere sposobnosti kandidata za samostalnu primjenu propisa i vršenje diplomatsko-konzularnih poslova u nivou diplomatskih zvanja, za koje je propisan kao uslov za rad; dok se viši diplomatsko-konzularni ispit polaže radi provjere sposobnosti kandidata za vršenje najsloženijih diplomatsko-konzularnih poslova, provjere poznavanja diplomatske prakse, znanja i vještina potrebnih za vođenje diplomatsko-konzularnog predstavništva i drugih organizacionih jedinica Ministarstva.

U 2022. sproveden je jedan rok za polaganje diplomatsko-konzularnog ispita (mart) tokom kojeg je ispit položilo pet lica, odnosno 100 posto prijavljenih kandidata; dok su sprovedena dva roka za polaganje višeg diplomatsko-konzularnog ispita (mart, novembar) tokom kojih je ispit položilo šest lica, odnosno 85 posto prijavljenih kandidata koji su ispunjavali uslove za polaganje.

▪ **Kreirane pretpostavke za stručno osposobljavanje pripravnika za rad na diplomatsko-konzularnim poslovima**

Usvajanjem Pravilnika o programu i načinu polaganja ispita za pripravnike koji se stručno osposobljavaju za rad na diplomatsko-konzularnim poslovima („Službeni list CG”, broj 106/22) kreirane su zakonske pretpostavke za organizovanje ispita za pripravnike, a što je preduslov za zapošljavanje pripravnika u skladu sa Zakonom o vanjskim poslovima i usvojenim Planom zapošljavanja pripravnika.

VI SEKRETARIJAT

U Odjeljenju za normativno-pravne poslove, Odjeljenju za upravljanje ljudskim resursima i novoformiranom Odjeljenju za opšte pravne poslove u cilju jačanja administrativnih kapaciteta neophodnih za pružanje efikasne podrške u ostvarivanju prioriteta vanjske politike, tokom 2022. nastavilo se sa uvođenjem i izradom novih i unapređenjem postojećih oblika organizovanja, podzakonskih akata, pravila i internih procedura vezanih za regulisanje unutrašnjih odnosa i procesa rada.

6.1. Normativno-pravni okvir

U toku 2022. Ministarstvo vanjskih poslova procesuiralo je na usvajanje:

- Uredbu o izmjeni i dopuni Uredbe o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatsko-konzularnom predstavništvu.

6.2. Kadrovski poslovi

U toku 2022. Odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima pripremilo je Kadrovski plan i Izmjene kadrovskog plana MVP-a za 2022. i shodno planu Upravi za ljudske resurse uputilo odluke o popunjavanju 21 radnog mjesta u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG” br. 2/18, 34/19, 8/21 i 37/22).

Pored oglasa posredstvom Uprave za ljudske resurse, Odjeljenje je objavilo i sprovelo 22 interna oglasa za raspoređivanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima, od kojih su 2 oglasa obustavljena.

Takođe, u toku 2022. utvrđen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i donešena su rješenja o raspoređivanju i zaradama svih državnih službenika i namještenika Ministarstva vanjskih poslova, kao i drugi poslovi iz ove nadležnosti.

Odjeljenje za opšte pravne poslove obavljalo je poslove utvrđivanja prava i obaveza službenika MVP koji su se odnosili na pravo na mirovanje, neplaćeno odsustvo, napredovanje u skladu sa zakonom, privremena upućivanja i raspoređivanja kako na neodređeno, tako i na određeno vrijeme, prijavu i odjavu službenika, prijavu na zdravstveno osiguranje, angažovanje lica po osnovu ugovora o djelu i drugi poslovi iz ove nadležnosti.

6.3. Slobodan pristup informacijama

Ministarstvu vanjskih poslova podnijeto je 35 zahtjeva za slobodan pristup informacijama, po kojima je postupljeno na način što je:

- 4 zahtjeva usvojeno;
- 12 zahtjeva odbijeno;
- 14 zahtjeva djelimično usvojeno;
- 2 zahtjeva dostavljeno obavještenje o javno objavljenoj informaciji;
- 2 zahtjeva za koji je traženo uređenje zahtjeva;
- 1 zahtjev nije zaprimljen u Ministarstvu vanjskih poslova, a podnijeta je žalba zbog „ćutanja uprave“.

U svih 35 predmeta postupljeno je u zakonom propisanom roku.

6.4. Drugostepeni postupak

U toku 2022. podnijeto je ukupno 16 žalbi, od kojih:

- za 2 žalbe postupak je obustavljen zbog odustajanja podnosioca žalbe (Komisija za žalbe);
- 3 žalbe usvojene od strane drugostepenog organa, Ministarstvo vanjskih poslova donijelo je novo rješenje;
- 11 postupaka po žalbi je u toku.

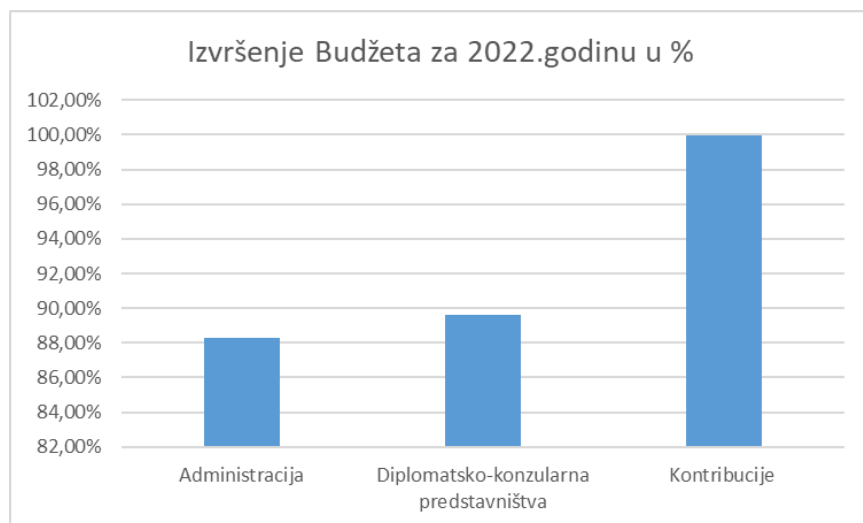
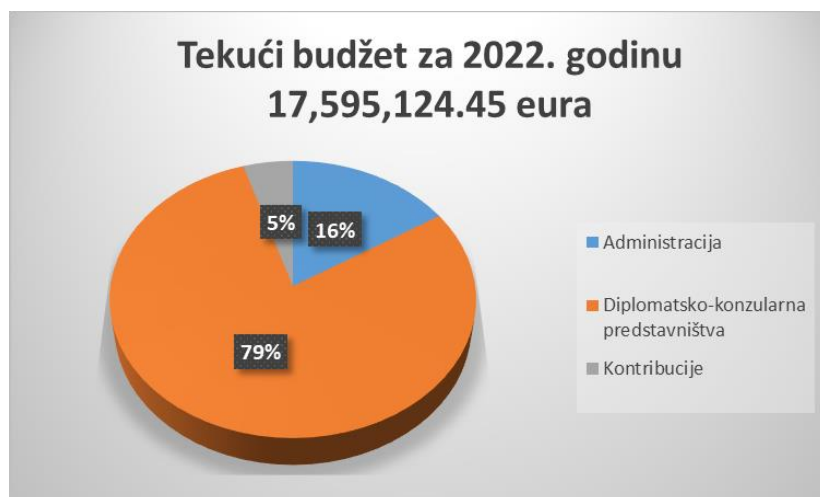
6.5. Finansije

Ministarstvo vanjskih poslova je u 2022. raspolagalo budžetom u iznosu od 16.800.266,44€. Nakon izvršenih preusmjerenja tekući budžet za 2022. iznosio je 17.595.124,45€, od čega je realizovano 15.816.245,97€.

Ministarstvo je realizovalo budžet u toku 2022. u okviru:

- programa: *Koordinacija i sprovođenje politike u oblasti vanjskih poslova,*
- potprograma: *Bilateralni, multilateralni i konzularni poslovi,*
- aktivnosti: *Rad dipolomatako-konzularnih predstavništava,*
- aktivnosti: *Upravljanje i administracija Ministarstva vanjskih poslova,*
- aktivnosti: *Članstvo u međunarodnim organizacijama.*

Procentualna zastupljenost raspoloživih sredstava prikazana je na grafikonu:

Raspoloživa sredstva po programima i izvršenje budžeta, prikazani su u tabeli:

	Tekući budžet (1)	Izvršenje budžeta (2)	Izvršenje u % (1:2)
Administracija	2,808,019.64 €	2,479,488.20 €	88,30%
Diplomatsko-konzularna predstavništva	13,942,582.79 €	12,492,512.11 €	89,60%
Kontribucije	844.522,02 €	844,245.66 €	99,97%
Ukupno	17.595.124,45€	15.816.245,97€	89,89%

Realizovani su svi zahtjevi predati Državnom trezoru.

Urađeni su M4 za 2021. za zaposlene i lica angažovana po osnovu ugovora o djelu i dostavljeni Fondu PIO i Upravi prihoda i carina.

6.6. Javne nabavke

Ministarstvo vanjskih poslova je pripremilo i objavilo Plan javnih nabavki za 2022. u zakonskom roku, 31. januara 2022.

Uz saglasnost Ministarstva finansija, Direktorata za politiku javnih nabavki sproveden je pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za nadmetanje za nabavku usluga - održavanje informacionog sistema za izdavanje, štampanje i evidentiranje viza, što je rezultiralo zaključenjem ugovora na iznos od 24.198,79 eura.

Tokom 2022. sprovedeno je 159 postupaka jednostavnih nabavki u ukupnom iznosu od 93.760,67 eura, od čega je za 3 postupka zaključen ugovor u iznosu od 28.000,00 eura i nabavke sprovedene putem crnogorskog elektronskog sistema javnih nabavki, za 2 postupka čije se nabavke mjesečno izvršavaju zaključeni su ugovori, a ostatak nabavki u iznosu od 64.798,67 eura realizovan je direktnim prihvatanjem predračuna. Sprovedene su i dvije posebne nabavke iz oblasti bezbjednosti u ukupnom iznosu od 74.541,00 eura. Zaključen je četvrti ugovor za nabavku avionskih karata shodno zaključenom Okvirnom sporazumu iz 2018. u ukupnom iznosu od 157.000,00 eura.

Polugodišnji i godišnji izvještaji o sprovedenim javnim nabavkama, kao i evidencija o sukobu interesa, odnosno kršenju antikorupcijskog pravila za 2022. u zakonskom roku je dostavljena nadležnom organu.

6.7. Informacioni sistemi

Služba za upravljanje informacionim sistemima je pored svakodnevnih obaveza podrške korisnicima, počev od sredine januara započela proceduru nabavke serverske opreme posljednje generacije, kao i migraciju iste sa stare serverske opreme starosti 7 godina na novu, na kojoj su smješteni svi informacioni sistemi u posjedu Ministarstva vanjskih poslova i nalaze se na lokaciji državne server sale Ministarstva javne uprave i to:

- migracija IP telefonije sa starih na nove servere;
- migracija svih virtuelnih mašina: Vizni informacioni sistem, program za finansijsko odobranje sredstava za DKP, program za popis inventarske imovine DKP, program za skladištenje međunarodno-pravnih ugovora, SINA kriptosistem, proxy server za DKP, program za skladištenje elektronskih dokumenata iz arhivske građe;
- zamjena storidza i *backup* servera;
- zamjena *firewall* uređaja za zaštitu mrežnog saobraćaja na klasteru servera.

Usljed sajber napada koji su počeli 19. avgusta na mrežu državnih organa uočeni su vektori napada i na mrežu Ministarstva vanjskih poslova. Služba za upravljanje informacionim sistemima je počev od 22. avgusta odradila niz aktivnosti koje se tiču prevencije svih sistema koji su u vlasništvu MVP-a i to:

- u *offline* režimu izvršena je provjera administratorskih kredencijala za pristup mrežnoj i serverskoj infrastrukturi i isti su promijenjeni u najkraćem roku;
- izvršene su svježije rezervne kopije svih servera u *offline* režimu;
- uklonjena je mogućnost udaljenog administriranja sistema;
- izvršena je detaljna modifikacija *firewall* polisa i drugih elemenata za zaštitu mreže;
- osposobljen menadžment svih sistema sa jedne Linux radne stanice;
- bekapovani su svi podaci zaposlenih;
- izvršene su i druge preventivne radnje po nalogu ANB-a i Ministarstva javne uprave;
- reinstalirani svi računari u zgradi (ukupno oko 160);
- ukinute su sve IPSec konekcije između MVP i DKP i time je onemogućen pristup e-mailu.

Na mreži MVP-a nisu pronađeni tragovi *Cuba ransomwara*. Analizom mrežnog saobraćaja na FW koji su imali čuvane logove od 4 mjeseca otkriveni su mnogobrojni napadi koji su bili infiltrirani na drugim mrežama državnih organa, međutim nije došlo do upada kroz mrežu.

Retrospektivom logova i na osnovu izvještaja partnerskih službi, utvrđen je vektor upada na mreži MVP i DKP posredstvom fišing mailova koji su dalje širili fišing mailove unutar domena mfa.gov.me. MVP je na osnovu gorenavedenog, a u cilju adekvatnije zaštite svih servisa neophodnih za normalno funkcionisanje u skladu sa preporukama ANB-a i partnerskih službi, pokrenulo proceduru osposobljavanja svog nezavisnog e-mail i anti spam rješenja, aktivnog direktorijuma AD, DNS-a kao i anti virusne zaštite sa EDR-om za sve računare u Ministarstvu i DKP. Gorenavedene aktivnosti su uspješno instalirane početkom oktobra i puštene u rad, a samim tim MVP je razdvojio sve sisteme i servise koje su prije početka sajber napada bili dio informacionih sistema Ministarstva javne uprave. Pristup e-mailu jedino je moguć sa službenih računara u zgradi MVP-a i DKP-ima čime je napravljen značajan iskorak u dijelu sajber bezbjednosti i zaštite podataka Ministarstva.

Uz pomoć *open source* alata Stig, napravljane su polise na AD-u za računare koje su u skladu sa ISO 27001 o bezbjednosti podataka. Sredinom oktobra uspostavljena je komunikacija sa našim DKP-ima posredstvom *OpenVPN*-a i *two faktor* autentifikacije, na kojima nije dozvoljen internet surf već samo pristup e-mailu, VIS-u i finansijskom softveru na jednom računaru u svakom DKP-u. Osposobljavanje svih DKP-a i pristup mailovima za sve zaposlene planiran je do kraja marta 2023.

Obaveza MVP-a je da u naredne dvije godine u skladu sa Šengenskim akcionim planom 2023-2024, ojača sajber bezbjednost u svim DKP-ima na koje će se oslanjati Vizni informacioni sistem, redizajnom mreže i sistema za razmjenu INTERNE dokumentacije između MVP i DKP-a.

VII OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Pristupanje Evropskoj uniji ostaje jedan od glavnih stubova vanjske politike Crne Gore, te će Ministarstvo nastaviti sa aktivnim angažmanom prema institucijama EU i njenim državama članicama, radi pridobijanja podrške za intenziviranje reformi čijom će se realizacijom Crna Gora naći nadomak članstva u Evropskoj uniji.

Ministarstvo će nastaviti sa unapređivanjem zakonodavnog i institucionalnog okvira za oblast vanjskih poslova i vanjske i bezbjednosne politike kako bi se obezbijedila potpuna usklađenost sa pravnom tekovinom i Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije.

Aktivno će se učestvovati u formulisanju i implementaciji savezničkih politika i odluka u cilju zaštite evroatlantskog područja.

Nastaviće se dalje jačanje angažmana i vidljivosti Crne Gore na multilateralnom planu kroz članstvo u Savjetu Ujedinjenih nacija za ljudska prava (2022-2024).

Ministarstvo će nastaviti sa koordinacijom predsjedavanja Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, do jula 2023, u skladu sa prioritetima koji se odnose na jačanje bezbjednosne saradnje, zaštite ljudskih prava, vladavine prava i jačanja demokratskih institucija, osnaživanje ekonomske saradnje i infrastrukturne povezanosti, zelene tranzicije, ublažavanje i prevazlaženje posljedica kovid pandemije i podržavanje procesa evropske integracije država aspiranata iz Jugoistočne Evrope.

Ministarstvo će nastaviti sa jačanjem kapaciteta od značaja za sprovođenje utvrđenih prioriteta vanjske politike kroz širenje diplomatsko-konzularne mreže i osposobljavanje i usavršavanje diplomatskog kadra. Imajući u vidu da je usljed političke kohabitacije u prethodne dvije i po godine izostalo postavljenje ambasadora, očekuje se da će u novoj političkoj klimi biti više razumijevanja za konstantnu potrebu održavanja diplomatskih odnosa na najvišem nivou.

Ministarstvo će biti angažovano na unaprjeđenju sistema kriptovane komunikacije. Primjena Šengenskog akcionog plana doprinijeće jačanju sajber bezbjednosti, posebno redizajnom mreže i sistema za razmjenu dokumentacije sa dkp-ima.

Ministarstvo će pripremiti Predlogzakona o izmjeni Zakona o vanjskim poslovima u dijelu usklađivanja koeficijenata za zvanja određena u članu 99 sa koeficijentima za državne službenike predviđene Granskim kolektivnim ugovorom za oblast uprave i pravosuđa („Službeni list Crne Gore”, broj: 18/23).